Forkynd Kristus indtil han kommer

宣揚基督直到主臨

PROCLAMAR A CRISTO HASTA QUE EL REGRESE

PROCLAIM CHRIST UNTIL HE COMES

PROCLAMANDO CRISTO ATÉ QUE ELE VENHA

Proclamer le Christ Jusqu'à ce qu'Il Revienne

LAUSANNE II i Manila
Konference om verdens-evangelisation, 11.-20. juli 1989

ВОЗВЕЩАЙТЕ ХРИСТА ДО КОЛЕ ОН ПРИДЁТ

المناداة بالمسيح حتى يجيء

宣べ伝えよ、キリストを、その再臨まで。

VERKÜNDIGT CHRISTUS BIS ER KOMMT

Kai Kjær-Hansen
Bodil F. Skjøtt

- Ved Manila-mødet var det ikke så meget det aldrig før hørte, der udfordrede, men det, der var hørt før, blev til en ny udfordring.

Sådan skriver Kai Kjær-Hansen, formanden for den danske Lausanne-gruppe, i sit bidrag fra konferencen i Manila, der samlede over 3.000 kristne ledere fra omkring 170 lande. Han har ladet sig udfordre af nogle temaer fra Lausanne II i Manila og giver udfordringen videre i en dansk sammenhæng.

John Stotts første bibeltime over Romerbrevet er gengivet i dansk oversættelse.

I bogen giver også nogle af de andre danske deltagere glimt fra den store evangelisationskonference på Filippinerne.

Endelig- men ikke mindst - findes den danske gengivelse af Manila-manifestet, som anbefales alle til nærmere studium. Kaldet til mission og evangelisation lyder her stærkt.

Bogen kan bruges i studiekredse. Den giver stof til eftertanke, inspiration og selvransagelse.

ISBN 87-982591-5-6

FORKYND KRISTUS INDTIL HAN KOMMER

Udfordringer og glimt
fra Lausanne II i Manila
11. - 21. juli 1989

Redigeret af
Kai Kjær-Hansen
og
Bodil F. Skjøtt

Forlaget OKAY-BOG, Århus 1989
i samarbejde med
Den danske Lausanne-gruppe

FORKYND KRISTUS INDTIL HAN KOMMER

© Den danske Lausanne-gruppe og Forlaget OKAY-BOG 1989

Produceret af
Flemming Markussen
Birger Petterson
Bodil F. Skjøtt
Omslag: Knud H. Hansen
Tryk: Handy-Print, 7800 Skive
Forlaget OKAY-BOG, Ellebækvej 5, 8520 Lystrup
tlf. 86 22 64 70
I samarbejde med
Den danske Lausanne-gruppe
Bispehavevej 51 P, 8210 Århus V
tlf. 86 15 30 55

ISBN 87-982591-5-6

Indhold

UDFORDRINGER FRA MANILA-MØDET
af Kai Kjær-Hansen
Med hilsen fra Manila 5
Og med hilsen fra en gadesælger i Thailand 6
Udfordringen fra Kristus 7
Udfordringen fra Lausanne-bevægelsen 8
Udfordringen til inspiration 12
Udfordringen fra forkyndelse og vidnesbyrd 15
Udfordringen fra evangelisterne 20
Udfordringen fra tallene 22
Udfordringen fra storbyerne 25
Udfordringen fra og til lægfolket 27
Udfordringen fra de "lukkede" områder 30
Udfordringen fra dem der venter på os 32
Udfordringen fra de fattige og undertrykte 35
Udfordringen til troværdighed 39

JESU NAVN TIL ÆRE
En bibeltime fra Manila-mødet af John R.W. Stott 42
Oversættelse: Birger Petterson

UNDER OVERSKRIFTEN
Niels Jørgen Kobbersmed-Nielsen 50
Flemming Kramp 51
Anette Lundgaard 52
Theodor Jørgensen 53
Leif Andersen 56
H.K. Neerskov 58
Leif Rasmussen 59
Ole Lundegaard 60

MANILA-MANIFESTET
Introduktion: Kai Kjær-Hansen 62
Oversættelse: Birger Petterson 64

DEN DANSKE LAUSANNE-GRUPPE 84

Udfordringer fra Manila-mødet

Af Kai Kjær-Hansen

Med hilsen fra Manila

Denne bog er blevet til under inspiration af *Lausanne II* i Manila, men den forsøger ikke at give et dækkende billede af, hvad der foregik ved eller blev sagt på Lausanne-bevægelsens konference om mission og evangelisation i juli måned, 1989. Et kompendium på engelsk med konferencens foredrag anbefales de lærde og særligt interesserede til kritisk analyse og diskussion.

Manila-manifestet, som findes bagest i bogen i Birger Pettersons oversættelse, anbefales også til videre studium og inspiration. Det giver et indtryk af nogle af de temaer, som blev behandlet på konferencen. Manila-manifestet er ikke faldet ned fra himlen, men mindre kan også gøre det, når kristne ledere taler med hinanden.

John Stotts bibeltime - den første ud af tre - er også gengivet på dansk for at sige, at uden bibelsk substans bliver al tale om evangelisation kun propaganda.

Ved det sidste af i alt tre nationale møder i Manila blev nogle af de danske deltagere bedt om at give et kort bidrag, hvor de ud fra eget valg kunne skrive om et forhold, der havde gjort indtryk på dem. Måske kommer de til at overlappe hinanden, måske vil de supplere både hinanden og mit bidrag. Og måske kommer de til at modsige, hvad jeg skriver. For at det ikke skal være løgn, er mit bidrag nemlig skrevet i Jerusalem - i retning mod Betlehem - og uden at jeg har haft mulighed for at vide, hvad de øvrige bidrag indeholder.

For mit eget vedkommende tillader jeg mig at være meget subjektiv. Jeg tænker højt, stjæler lidt her og der og forsøger at applicere noget af konferencens indhold på danske forhold. Det gør jeg med stor frimodighed. Jeg vil gerne give lidt tilbage til de organisationer og kredse og til det lægfolk, som på forskellig måde har ydet økonomisk støtte til, at den danske delegation ved Manila-mødet nåede op på 36 personer.

Første udkast til bogen blev lavet sammen med Bodil F. Skjøtt, som har "fodret" mig med mange gode iagttagelser i Manila i de tre dage, der fulgte efter mødets afslutning.

Måske vil nogle af de andre 34 danske deltagere spørge - når

de læser mit bidrag, om de har været med til samme konference, som *vi* giver nogle glimt og udfordringer fra. Det *er* samme konference! Hermed er én gang for alle sagt, at vi godt kunne have udvalgt en række andre udfordringer, men at vi nu engang er standset ved de udfordringer, som nævnes i det følgende.

Endelig skal det understreges, at Manila-manifestet *er* det vigtigste i denne bog, selvom det er placeret sidst!

Og med hilsen fra en gadesælger i Thailand

På rejsen til Lausanne II i Manila gjorde nogle danske deltagere ophold i Thailand. I den gamle kongestad Ayutthaya købte et par af os nogle ædelstene af en gadesælger. Ingen af os havde forstand på ædelstene, men gadesælgeren fremlagde stærke beviser på deres ægthed. Han tog en af dem, lagde den på et fladt træstykke, lagde en mønt over ædelstenen og hamrede så med et andet træstykke løs på ædelstenen. Og så viste han os mærket, som ædelstenen havde lavet i mønten. Derefter sprøjtede han ædelstenen til med tændvæske og antændte den for så at vise, at ædelstenen ikke havde taget skade.

Vi købte ædelstenen. Og et par til - med denne underlige fornemmelse af, at vi var blevet snydt. På den anden side: Var de uægte, var de i hvert fald lavet af noget stærkt plastic. Efter hjemkomsten overlod jeg mine ædelstene til min datter, så hun - ja, netop hun - kunne få dem vurderet hos en guldsmed i Århus. Og det fik hun. Beskeden fra guldsmeden er skrevet på kuverten, som han puttede mine ædelstene i. Der står: "Rød syntetisk spinel; blå/lyseblå syntetisk safir"!

Jeg for min del køber ikke én gang til "ædelstene" hos en gadesælger i Østen. På tilsvarende måde "køber" jeg heller ikke alt, hvad jeg præsenteres for i Lausanne-bevægelsens regi.

Selvom - eller måske netop fordi - jeg er den danske Lausanne-gruppes formand, vil jeg have lov til at sige dette helt åbent. Jeg har fået noget gennem Lausanne-bevægelsen, som jeg nødigt vil undvære. Men selvfølgelig er der forhold, jeg synes mindre godt om, ja, der er noget, som jeg - hvis ikke jeg tager mig sammen - lader mig irritere over. Det syntetiske, det kunstige, det menneskeskabte, findes overalt, hvor mennesker kommer sammen. Det ville ikke være vanskeligt at vise, hvad der forekom mig syntetisk ved Manila-mødet - især hos de andre! Koncentrerede jeg mig om det, ville én ting være sikker: Jeg ville på forhånd have afskåret mig selv fra enhver form for inspiration. Og

dertil var rejsen faktisk for dyr.

Jeg kan li' Lausanne-bevægelsen. Igennem den får jeg inspiration. Jeg modtager ikke kun inspiration gennem dem, jeg på forhånd er enig med i alt. Måske snarere tværtimod. Jeg modtager inspiration - hvis jeg også får lov til at være kritisk.

Udfordringen fra Kristus

På de følgende sider kommer jeg ikke til at skrive meget om kristendommens *indhold*. Det vil af nogle måske blive betragtet som en svaghed. Jeg indrømmer gerne, at man kommer på gyngende grund, dersom kristentroens indhold *altid* betragtes som en given sag.

Jeg kommer heller ikke til at skrive meget om *ham*, som udfordrer til mission, *ham*, som er den egentlige motivation til, at der *skal* drives mission og *kan* evangeliseres - nemlig den korsfæstede og opstandne Kristus.

Uanset hvilke signaler det følgende udsender, så er kristentro ikke hvad som helst. Og uanset hvor rigtigt, det er, at *vi* skal sige til hinanden, at *vi* skal *forkynde Kristus indtil han kommer*, så bliver det let et slag i luften, dersom vi ikke først og fremmest hører den korsfæstede og opstandne selv sige det til os. *Han* motiverer til mission, og *hans* frelsesværk for alle mennesker er den egentlige motivation. I missionsbefalingen, dåbsbefalingen eller discipelbefalingen - afhængig af, hvor man vælger at lægge trykket - lyder den store udfordring:

"Gå derfor hen og gør alle folkeslag til mine disciple, idet I døber dem i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn, og idet I lærer dem at holde alt det, som jeg har befalet jer. Og se, jeg er med jer alle dage indtil verdens ende" (Matt. 28,19-20).

Jesu udfordring er kendt, og det er de udfordringer, jeg har valgt at ridse op i det følgende, måske også. Ved Manila-mødet var det ikke så meget det aldrig før hørte, der udfordrede, men det, som var hørt før, blev til en ny udfordring.

Mener man, at man for sit eget vedkommende har efterlevet denne befaling fra Jesus til punkt og prikke, har man hverken brug for Lausanne-bevægelsen eller andre former for inspirations-bevægelser. Mener man derimod, at der stadig ligger nogle udfordringer i Jesu ord, som man ikke har taget op, indrømmer man også, at man har brug for at blive udfordret og inspireret til fornyet indsats.

For mig er Helligånd og menneskelig håndkraft ikke ufore-

nelige størrelser. Gud benytter sig i stor udstrækning af mennesker - ja, næsten kun af mennesker - når Kristus skal proklameres. Men netop fordi det menneskelige let tager overhånd, og nogle måske også mener det om de problemstillinger, som behandles i det følgende, ønsker jeg at sige allerede her, hvad evangelisation er for mig.

Evangelisation er, at en tilgivet synder tager en med-synder i hånden og siger: "Lad os sammen gå til vor himmelske Far, du med dine og jeg med mine synder, og sammen få tilgivelsen og frelsens glæde på grund af det, Jesus Kristus har gjort for os!"

Kun hvis jeg må sige dette højt og signalere det til et medmenneske, som jeg møder, kan jeg for mit eget vedkommende lade mig involvere i evangelisation. Den korsfæstede og opstandne Kristus udfordrer enhver, som har fået - og stadigvæk får - meget tilgivet. Udfordringen går ud på ikke at holde tilgivelsens virkelighed for sig selv.

Udfordringen fra Lausanne-bevægelsen

Lausanne-bevægelsen kalder - eller udfordrer - hele kirken til at bringe hele evangeliet til hele verden.

Ordene har slagordskarakter. Alligevel giver de et rigtigt billede af, hvad Lausanne-bevægelsen står for og vil.

Lausanne-bevægelsen formidler et *kald* til at forkynde evangeliet om Jesus Kristus for alle mennesker. Med skiftende styrke har dette kald lydt gennem kirkens historie. Der har været perioder, hvor kaldet til verdensmission har været meget lille. Andre gange har kaldet lydt, men kun få har ladet sig udfordre af det. Og man kan undre sig over, at nogle af historiens største kristne personligheder med deres gode teologi ikke havde syn for verdensevangelisation. For eksempel Luther.

I Lausanne-bevægelsens regi sættes der ikke spørgsmålstegn ved, om kaldet til verdensmission skal lyde. Det lyder! Naturligvis lyder det også i andre sammenhænge. Men på verdensplan hører jeg ikke kaldet lyde så stærkt andre steder som i Lausanne-sammenhæng.

Kaldet lyder. Og det *skal lyde*. Indtil Kristus kommer igen. For lyder kaldet ikke, sløves missionsinteressen, og Kristus bliver ikke forkyndt. Da Jesus Kristus selv står bag ved kaldet om at gøre alle folkeslag til hans disciple, er det en hån mod ham at nedtone dette kald. Og det er både en hån mod Gud og vores med-skabninger, at holde det bedste, vi har fået fra livets Gud,

for os selv.

Kaldet til verdensevangelisation sådan som det formidles gennem Lausanne-bevægelsen, oplever jeg som den ægte vare.

Som sådan har jeg brug for kaldet. Ellers sløves jeg.

Jeg har brug for at blive mindet om, at det er *hele kirken*, som kaldes til at evangelisere. Ikke blot et præsteskab, ikke blot de fuldtidsansatte, ikke blot de professionelle. Lægfolket har brug for at høre dette kald. Det nemmeste og mest uforpligtende for lægfolket er at overlade evangelisation til de professionelle. En stor del af lægfolket har vist heller ikke så meget imod at få lov til at betale sig fra opgaven. Men på den måde nås *hele* verden ikke med evangeliet.

De professionelle har også brug for at høre, at lægfolket må inddrages. Mange af de professionelle ledere har en hel del at lære om det at spille bolden videre og lade lægfolket spille med.

Hele kirken må involveres for at *hele verden* kan nås med evangeliet. Involveres kun en del af kirken, nås kun en del af verden.

Lausanne-bevægelsen udfordrer kirken til at nå hele verden med evangeliet i det sidste årti af dette årtusinde. Denne enorme udfordring, at alle mennesker skal have mulighed for at høre evangeliet før år 2000, lyder stærkt i Lausanne-sammenhæng. Denne udfordring har vi brug for, også selvom hele verden vil forkaste budskabet.

Men det hjælper ikke så meget, hvis hele kirken når hele verden med et evangelium, som ikke er helt, men delt. Derfor lyder kaldet til at forkynde et *helt evangelium*.

Netop som udfordring er kaldet til at forkynde et *helt* evangelium vigtigt. Denne udfordring er ikke en modsætning til, at vores erkendelse er stykkevis. Modsætningen til et helt evangelium er et delt evangelium, et halvt evangelium, som ikke længere er et evangelium, fordi det er forvansket. I Lausanne-sammenhæng betyder et halvt evangelium ikke blot, at kristologien bliver ubibelsk, men også at evangelisation og socialt engagement adskilles og intet får med hinanden at gøre.

Lausanne-bevægelsen har Lausanne-pagten som arbejdsgrundlag. Denne pagt blev til ved det første møde i Lausanne i 1974. Det er ikke en ny trosbekendelse, som kan danne grundlag for en verdensomspændende kirke. Men det er en pagt, som forpligter på og udfordrer til evangelisation på et *bibelsk* grundlag. I Lausanne-pagten udtrykkes tillid til Bibelens autoritet som Guds

ord. Kristus er enestående, og derfor findes frelsen for alle mennesker ved tro på ham. Evangelisation er ikke identisk med social handling, men pagten udtrykker klart, at kristne har et socialt ansvar.

Lausanne-pagten er stadig et studium værd. Manila-manifestet erstatter ikke Lausanne-pagten, men skal læses på baggrund af denne.

Lausanne-bevægelsen udfordrer til evangelisation på et *bibelsk* grundlag. Så langt så godt. Men dette grundlag forhindrer ikke, at *tolkningen* af visse dogmatiske spørgsmål er forskellig blandt dem, der findes inden for Lausanne-bevægelsens rammer. Holdningen til politiske systemer er heller ikke ens.

Det er vist ikke helt forkert at sige, at for Lausanne-bevægelsen er kernen i det kristne budskab Jesu død og opstandelse for en syndig menneskeslægt. Dette budskab er man forpligtet på at forkynde for alle. Og ikke nok med det. Man er med til at inspirere andre til at forkynde "deres" budskab. Inden for Lausanne-pagtens rammer ønsker man at dele de virkelig gode evangelisationsmetoder også med dem, man er teologisk uenig med.

Uenigheden gælder ikke kun småting. En luthersk sakramentforståelse har fx ringe kår i Lausanne-sammenhæng. Men det forhold er ikke grund nok til, at jeg vil gå glip af den inspiration, som evangelikale kristne fra andre trossamfund kan give mig.

Jeg er glad for at være lutheraner, og jeg føler ikke, at jeg bliver mindre lutheraner ved at være med i en Lausanne-sammenhæng. (Dog indrømmer jeg, at jeg er en dårlig lutheraner, *hvis* det at være en god lutheraner er det samme som at mene, at alle ikke-lutherske kristne går fortabt.) Tværtimod kan jeg glæde mig over nogle forhold i min lutherske identitet, når jeg ser og hører, hvad "de andre" står for. Jeg oplever, at min identitet som lutheraner bliver styrket ved at være blandt ikke-lutheranere. (Og måske baptisten har det på tilsvarende måde ved at være blandt os lutheranere!)

Men samtidig kan jeg føle mig anfægtet, især ved tanken om, hvordan jeg behandler ikke-lutherske kristne i mit eget hjemland.

Her vil jeg hverken være naiv eller hovmodig. Det er udtryk for naivitet, når nogle kristne tror, at vi i en håndevending og med en god portion entusiasme kan erklære alle teologiske forskelle for at være uden betydning.

Og det er udtryk for hovmod at mene, at jeg som lutheraner

har den eneste saliggørende tro.

I Danmark træffer jeg af og til gode lutheranere inden for vækkelsesbevægelserne, som formulerer sig - mildt sagt - ikke-luthersk, når talen er om sakramenterne. Alligevel regner jeg dem for Guds kære børn. Det hænger vel sammen med, at troen alligevel transcenderer enhver form for formulering - hvor vigtige trosformuleringer end er.

Hvis det kun er lutherske kristne, der bliver frelst, ja, så er det i sandhed kun få, der bliver frelst. Hvis det kun er en luthersk mission, der kan bringe det frelsende evangelium, så vil en stor del af verden aldrig få evangeliet at høre. I løbet af det sidste årti af dette årtusinde vil verden vokse med en milliard mennesker. Den lutherske kirke på verdensplan når kun en lille del af disse.

Dette er ment som en konstatering!

Hvad jeg end måtte mene om baptister, metodister, pinsefolk, karismatiske kristne og andre - og jeg mener så meget om dem, at jeg indtil videre ikke er rede til at gå ind i et bredt samarbejde på græsrodsplan - så er jeg dog i en Lausanne-sammenhæng med til følgende:

Af "de andre" inspireres jeg til at bringe evangeliet. Og selv siger jeg til "de andre", hvad enten de er karismatikere eller ikke-karismatikere, lutheranere eller ikke-lutheranere, ja selv til "gendøbere": Vi lutheranere kan ikke nå hele verden. Derfor glæder jeg mig over, at I når så mange. For kun i fællesskab kan vi nå hele verden.

Ja, jeg glæder mig, når en hedning bliver et Guds barn ved tro på Jesus, også *selvom* det sker gennem en pinsevens forkyndelse.

Nej, for mig er alle katte ikke lige grå, og teologiske forskelle ikke uden betydning. I en Lausanne-sammenhæng tvinges jeg ikke til at tie om teologiske forskelle. Men jeg tvinges til at se nogle ting i øjnene, bl.a. at vi lutherske ikke kan nå hele verden med evangeliet.

På en eller anden måde må dette få betydning for, hvordan jeg behandler ikke-lutherske evangelikale kristne i Danmark. Det kommer jeg tilbage til i næste afsnit. Men det lyder ikke rigtigt, at jeg kan solidarisere mig med kristne fra andre trossamfund - bare de lever tilstrækkeligt langt bag et jern- eller bambustæppe eller på den anden side af jordkloden, men ikke hvis de bor i Danmark.

Jovist, Lausanne-bevægelsen udfordrer på forskellig måde.

Udfordringen til inspiration

Alle kristne ledere har brug for inspiration. De fleste af dem siger det åbent, og nogle klager højlydt over, at de ikke har mulighed for at få inspiration. En del af dem gør nu heller ikke meget for at få del i den. Inspiration er jo ikke noget, der bare kommer. I almindelighed må man vove noget, udsætte sig for inspiration. Det gør nogle ved at læse bøger. Det er et udmærket middel, når man ønsker at få afprøvet den inspiration, man har fået ved et personligt møde med andre mennesker. Men bogen er for nogle en erstatning, fordi man ikke tør gå ind i et personligt møde med et andet menneske. Det personlige møde er for udfordrende, det føles som en trussel og er for risikabelt for ens standpunkter, som man måske i lang tid har forfægtet.

Bogen svarer ikke igen. I hvert fald ikke på samme måde som et levende menneske. At udsætte sig for inspiration fra kristne, der kommer fra andre grupperinger end en selv, er udfordrende. Søger man nemlig kun inspiration gennem den gruppe, man på forhånd føler sig helt identisk med, er der visse forhold, man let kommer til at behandle på en overfladisk måde. Af den enkle grund, at det omtalte forhold, fx en evangelisationsmetode, ikke har en virkelig talsmand og derfor ikke svarer igen, når det bliver kritiseret.

Hvis en præst, prædikant eller en anden kristen leder ikke selv kan finde ud af, at han har brug for inspiration, burde han tvinges til at søge den. Tvinges af sin menighed!

Nogle kristne ledere må hjælpes på dette punkt. Det gælder ikke bare dem, der har tabt evnen til at inspirere andre og selv kører i tomgang, men også de ledere, der stadig væk er gode til at inspirere, men som kunne blive endnu bedre, hvis de fik ny inspiration fra andre.

Nogle ledere er enormt gode til at arrangere inspirationskonferencer for andre, men tilsvarende dårlige til selv at sætte sig ned og blive inspireret.

Andre ledere lader sig overtale til at tage med på en konference som den i Manila. Men de vantrives. Man kan se dem vandre om ude i gangene under foredragene. De kan ganske enkelt ikke leve med ikke at skulle op på talerstolen. Det er en pine for dem, at de skal gå alene uden en gruppe, der flokkes om dem, hvad de ellers er vant til, når de er ude at inspirere

andre.

Det kræver en hel del af nogle kristne ledere at nå derhen, hvor anonymiteten ikke føles som en pine, men derimod opleves som en velsignelse.

Anonymitetens velsignelse oplever jeg i mødet med størsteparten af de øvrige deltagere, dem jeg ikke kender, og som ikke kender mig personligt. I nogle dage har jeg ikke samme ansvar, som når jeg er leder "derhjemme". Jeg kan i Manila stille nogle spørgsmål, som andre forventer, at jeg ikke stiller, men tværtimod svarer på - "derhjemme". På den anden side af jordkloden drejer jeg mine ører i en anden retning. Pludselig udfordres jeg fx af noget, som lykkes for pinsemenigheden på verdensplan. Andre gange finder jeg mig selv i bøn for nogle russiske kristne, som i hvert fald ikke er lutheranere. Jeg må erkende en enhed i Kristus med andre kristne - alle forskelle til trods - en enhed, som jeg, hvis jeg ikke ligefrem benægter den "derhjemme", i hvert fald heller ikke er med til at understrege.

Hvis andre fra andre trosretninger har det på samme måde, så bliver det deres sag at sige det. Men for egen del vover jeg påstanden, at der skal lidt af et under til, før en luthersk kristen åbent indrømmer, at han har ladet sig inspirere af en "gendøber".

Men et sådant under sker af og til i udlandet, når man går ind under *anonymitetens velsignelse*.

I udlandet møder man også medkristne fra sit eget land på en anden måde end "derhjemme". Det er for meget at sige, at øjenkontakten i sig selv fører velsignelse med sig. Men *øjenkontaktens udfordring* oplever man med dem fra sig eget land, hvis billeder og navne man kender, nogle af dem har man måske endda offentligt polemiseret imod, men nu sidder man altså og taler sammen, synger sammen og beder sammen. Pludselig oplever man, at "den anden" siger noget, man ikke havde ventet. Og siger man selv noget firkantet om den anden part, får man straks svar på tiltale. Øjenkontakten gør sit til, at man opfører sig lidt mere ordentligt, end man gør, når man bare har skrivemaskinen foran sig. Diskuteres et spørgsmål, opdager man undertiden, at meningerne deler sig på tværs af de skel, som organisationer og trossamfund har sat. Pludselig står nogle IM-folk sammen med nogle frikirkefolk, men *mod* andre IM-folk, der står sammen med andre frikirkefolk! Noget sådant kan man opleve i udlandet, hvor øjenkontakten med danskere fra andre trossamfund ofte er bedre end "derhjemme".

Alene det forhold må kristne organisationer godt betale noget for. Og nogle danske organisationer har betalt meget for at sende 36 danskere til Manila. Når jeg ser tilbage på mødet, mener jeg, at det var den store investering værd.

Øjenkontakten må man betale noget for! Den tvinger os ind i nogle overvejelser, som skal foregå på dansk grund, og som vi ikke skal flygte fra. Øjenkontakten fastholder for mig, at i Manila betragtede jeg "de andre" som med-troende. Skal jeg i Danmark fastholde øjenkontakten med dens udfordring, eller skal jeg "derhjemme" i mit forhold til "de andre" se det som min eneste opgave at advare imod dem og al deres væsen?

Når man i Danmark advarer imod ikke-lutherske menigheder, kan man måske score nogle billige point i den officielle kirke, i den kirke, som måske ellers ikke har så meget til overs for vækkelseskristendom. Jeg vil advare, *hvis* nogle frikirkefolk fisker i min menighed. Jeg vil - også i en Lausanne-sammenhæng - have lov til at føre en teologisk drøftelse, som kan såre og smerte andre, men hvis mål *ikke* er at såre eller smerte.

Men øjenkontakten med de andre udfordrer mig og siger til mig: "Du sagde, at du glæder dig over, at hedninger vender sig til Kristus i Umbawumbah-land, selvom det er pinsefolk, der fører dem til Kristus. Du siger, at du med din lutherske tro hverken kan nå hele Danmark eller hele verden. Men når du er i Danmark, har du intet positivt at sige om os. Vi hører kun, at du advarer imod os. *Hvis* vi nu når nogle folkekirkemedlemmer, som du ikke når, og som både du og vi kan se ikke lever troens liv med Kristus, kunne du så ikke lade det skinne igennem, at du faktisk er glad for det - hvis du altså er det! Hvis du er interesseret, vil vi gerne fortælle om vore metoder, fordi det måske kunne hjælpe dig til at nå flere folkekirkedanskere med evangeliet - hvilket vi ville glæde os over!"

Ved Manila-mødet var der i alt 3.586 deltagere. Hertil skal lægges talere (51), observatører, og specielt indbudte gæster (314), pressefolk (154) og dem, der stod for det praktiske arrangement (231), således at det samlede antal kom op på 4.336.

Af de 36 danskere var én taler, og én observatør. Knapt to tredjedele kom fra Folkekirken.

Fordelingen af deltagerne på konferencen var anderledes, når man ser på, hvilke trossamfund de tilhørte. I procenter så den således ud:

Baptister..... 25%
Anglikanere..... 20%
Reformerte..... 15%
Lutheranere..... 10%
Pinsefolk..... 10%
Metodister 5%
Andre trossamfund..... 15%

Som luthersk kristen og som en, der kommer fra Danmark, hvor vi har en luthersk folkekirke, der er majoritetens kirke, har man godt af at deltage i en konference, hvor man ikke udgør majoriteten, men for en gang skyld oplever at være en minoritet. Det kunne måske få nogle positive følger for ens forhold til medkristne inden for frikirkerne i Danmark. Gad vide, hvordan de oplever at være en minoritetsgruppe?

Kan jeg modtage inspiration fra dem, når jeg er i udlandet, vil jeg ikke se det som min fornemste opgave at jorde dem "derhjemme". Selvom jeg teologisk er uenig med dem. Der er jo også andre kristne, jeg er uenig med - ikke mindst inden for min egen kirke!

Indimellem er jeg såmænd også teologisk uenig med mig selv. Hvis man uden at miste sin egen identitet og uden at ende i en naiv enighed kan fastholdes i, at man selv er på vej, har brug for megen inspiration og ikke lukker af for inspirationen, også når den kommer fra andre evangelikale kristne, så er Lausanne-bevægelsen stedet, hvor man kan mødes.

På lederplan. Til gensidig inspiration.

Udfordringen fra forkyndelse og vidnesbyrd

Man kalder ikke sammen til en konference om verdensevangelisation - og med et samlet budget, som er så stort, at jeg slet ikke tør omregne det til danske kroner - uden at der holdes en række foredrag, som deltagerne kan tygge videre på. For egen del havde jeg ikke haft noget imod, om man fra platformen havde hørt talerne i indbyrdes diskussion og samtale. Det kunne måske have afklaret nogle spørgsmål, som nu må nøjes med at stå aftegnet i sort og hvidt. Et godt foredrag kan også tåle at gøres til genstand for kritik blandt tilhørerne. Personligt får jeg ikke tilstrækkelig inspiration fra et foredrag, hvis ikke jeg bagefter må stille nogle kritiske spørgsmål. Siger taleren efter et foredrag, at jeg med det samme skal gå i mig selv og bekende mine synder,

blokerer jeg. Vel har jeg brug for at bekende mine synder - men ikke lige efter et foredrag. Der vil jeg tænke! Og jeg vil ikke manipuleres med, lige så lidt som jeg i evangelisation vil forsøge at manipulere nogen ind i Guds rige - hvad der nu heller ikke lader sig gøre. En opfordring til bøn - på et forkert tidspunkt - kan bruges til manipulation, fordi tilhørerne hermed fratages muligheden for at være kritiske.

Ved Manila-mødet havde *forkyndelsen* en central plads. Det skulle da også lige mangle! Ledere har lige så meget brug for forkyndelse som dem, ledere almindeligvis forkynder for. Forkyndelsens såvel som lovprisningens og bønnens form var meget varieret. Form er ikke uden betydning, og derfor bliver en form, der er anderledes end den velkendte, i sig selv en udfordring. I forkyndelsen bruges ord, og ord skal bruges. Men man taler også uden ord. Kroppen har sit kropssprog og dramatik gør ordene synlige. De mange former og måder at tale på er et memento om, at selv i en dansk kontekst skal man være varsom med at erklære én form for den eneste rigtige og bibelske form. Jeg har ikke forstand på dramatik og fagter. Men de, der har forstand på disse sager i Danmark - og som forkaster dem som værende uforenelige med det bibelske ord-budskab - burde udsætte sig selv for udfordringen fra andre kristnes brug af disse midler. Man kan jo både more sig og blive lidt melankolsk, når nogle af dem, der mest advarer mod brugen af dramatik i kristen forkyndelse i Danmark, opfører et dramatisk spil - med sig selv i hovedrollen - hver gang de står på prædikestolen.

Og videre: Det lyder sikkert forskruet, men da jeg et par dage henne i konferencen blev spurgt, hvad der på det tidspunkt havde gjort mest indtryk på mig, måtte jeg svare: en thai dansegruppe, der havde opført "Den fortabte datter" på scenen. Den bibelske historie om "Den fortabte søn" var ændret - endda så meget, at historien endte lykkeligt, idet de to døtre til sidst blev genforenet og oplevede tilgivelsens virkelighed sammen. Men evangeliet blev forkyndt - for mig. Uden vished om tilgivelse ingen iver hos mig for at række evangeliet videre. Denne virkelighed kan også formidles på tværs af kulturelle forskelle og gennem brug af drama, som sætter evangeliet ind i en kendt kontekst.

I Thailand er der nemlig mange fortabte døtre, som forlader landsbyerne for at søge lykken i Bangkok - og ender som prostituerede, der sælger deres kroppe til bl.a. danske mænd.

Foredrag og former kan diskuteres. Et *vidnesbyrd* har også sin form. Alligevel forholder man sig ofte anderledes til vidnesbyrdet end til foredraget. Et vidnesbyrd godtager man, fordi det fornemmes som ægte. Eller man forkaster det, fordi det lyder forskruet eller falsk. Nogle vidnesbyrd fra konferencen i Manila står stærkt i erindringen. Måske er det også nogle af disse vidnesbyrd, der huskes, når alt andet er glemt.

Man kommer ikke sammen til en konference om verdensmission bare for at lytte til vidnesbyrd. Rigtigt! Men mangler vidnesbyrdet eller mangler forkyndelsen, bliver selv gode evangelisationsmetoder kun at regne for en salgsvare.

Det personlige vidnesbyrd har en mægtig virkende kraft. Det gælder, når der skal evangeliseres. Ærgerligt at det i visse kredse kun er et teenager-fænomen. Det personlige vidnesbyrd virker også stærkt, når ledere kalder andre ledere til udholdenhed i troen og til fornyet indsats. Ledere har jo også problemer med manglende udholdenhed. Det er jo ikke kun ledernes tilhørere, der fristes til at fornægte troen, når det bliver for hedt omkring dem. Lederne kender det også. Apostlen Peter gjorde det i det mindste. Derfor ligger der en enorm udfordring i at høre om, at Gud virker under vanskelige kår.

Birger Reuss Schmidt har samlet en række af konferencens vidnesbyrd i "Missionsvennen". Nogle af dem lyder sådan i hans gengivelse:

"Kineseren, der i 30 år havde været evangelist og heraf tilbragt 15 år i arbejdslejr:

'Jeg blev sat til det værste arbejde, at stå i latrinen og gøre rent. Det stank forfærdeligt, men jeg nød ensomheden. Her var der fred og ro til at bede og lovsynge.'

Generalsekretæren for Det libanesiske Bibelselskab:

'Vagtposterne ved broen vidste, at der var snigskytter i kvarteret og holdt mig tilbage. Efter 10 minutters forløb blev jeg vinket frem. "Er der sikkert," spurgte jeg. "Det ved vi ikke, men nogen skal jo prøve," lød svaret.

Der var ikke roligt. 15-årige drenge med maskinpistoler forlangte at se mit identitetskort. Jeg havde to. Et almindeligt og et, der fortalte, at jeg var ansat i kristent arbejde. Jeg vil dø i Herrens tjeneste, tænkte jeg, og jeg gav vagtposten det sidstnævnte kort.

"Trykker du bibler?" lød spørgsmålet. "Vi har set de flotte plakater og kalendere. Kan du ikke skaffe os nogle bibler?" - Der skete mig intet.'

Den hvide sydafrikanske evangelist:

'Da min 18-årige nevø blev idømt seks års fængsel, fordi hans tro ikke tillader ham at gøre tjeneste i den sydafrikanske hær, sagde jeg til ham:

"Lær Guds ord udenad og hold dig til det. Det gælder livet."

I sit sidste brev skrev han, at han læste meget i sin Bibel og lærte et vers udenad hver dag. Hvor det varmede mit hjerte. Når evangeliseringen kræver offer, gives der ikke nogen sikrere forankring end Guds inspirerede ord.'

Den spanske pige:

'Her sker der meget, meget lidt. Kun få bliver omvendt. Bed for os.'

Hermed er der givet et lille udpluk af de mange vidnesbyrd, som blev givet på Lausanne II konferencen om verdensmission i Manila. Der var mange flere, og dertil kommer de mange samtaler og møder med mennesker uden for programmet. Eller den kraftige enstemmige sang, som den 71 mand store delegation fra Sovjetunionen hilste os med, da de med flere døgns forsinkelse endelig havde fået lov til at komme ind i Filippinerne. Det var vidnesbyrdet fra alle disse mennesker, der gjorde det største indtryk på konferencen. Det var så trosstyrkende: Det nytter at bede. Gud holder virkelig sit ord, og han har omsorg for os. Han er nær også hos dem af hans børn, der lider nød.

Det var disse troens sandheder, der fik kød og blod i Manila."

Så vidt Birger Reuss Schmidt.

Velkomsthilsnen fra senatets præsident, Jovita Salonga, fik også vidnesbyrdets karakter. Almindeligvis er sådanne officielle velkomsthilsner noget, der skal overstås hurtigst muligt. Men som den evangeliske lægprædikant, han også er, vovede Salonga at sige, at Filippinerne tidligere er omtalt som "den eneste kristne nation i Asien", men at landet i 1986 blev beskrevet som "den mest korrupte nation i Asien".

Salonga sagde videre: "Evangeliet lærer os at udvise stor re-

spekt for menneskelivets hellighed. Men ulykkeligvis er Filippinerne et land ødelagt af oprør. Snigmord, bagholdsoverfald og massakrer sker dagligt. Det tragiske er, at kirkens præster og medarbejdere ikke spares, hverken af de yderliggående højre- eller venstreorienterede. Sidste år den 1. maj meldtes en gruppe tilknyttet militæret at have dræbt en kvindelig præst og hendes mand. Og for godt to uger siden, den 25. juni, blev en hel menighed i Davao del Sur brutalt dræbt af oprørere fra NPA (New Peoples Army), mens de var samlet til søndagsskole. Næsten 40 medlemmer blev dræbt, inklusive lægpræsten og hans børn, alle tilhørende min egen kirke, United Church of Christ i Filippinerne. Disse to tragedier, der begge fandt sted på den sydlige ø, Mindanao, viser, hvad det indebærer at leve evangeliet ud i et kristent land, der er revet i stykker af oprør.

Roden til det oprør kan spores tilbage til vores overvældende fattigdom og den række af uretfærdigheder, som følger i fattigdommens spor.

Vi har en befolkning på næsten 60 millioner, hvoraf størstedelen er fattige, i et land velsignet med en overflod af ressourcer. Det er et paradoks. Italien blev engang af en amerikansk ambassadør beskrevet som et fattigt land fyldt med rige mennesker. Modsat er Filippinerne et rigt land fyldt med meget fattige mennesker. Mellem 60 og 70 % af vort folk lever under fattigdomsgrænsen, 85% af vore skolebørn lider af underernæring, og ifølge en undersøgelse foretaget af en jesuitter-præst kontrolleres - bortset fra de store selskaber - nationens rigdom af 81 familier. Men vi er bebyrdet med en kæmpe gæld på 30 milliarder US$, og denne gæld koster os mere end 40% af vores nationalbudget.

Det er ind i denne sammenhæng, evangeliet bliver forkyndt i dag i Filippinerne. I Manila alene bor omkring 30% af indbyggerne i slumkvarterer. De er altså husvilde i deres eget land, uden et hjem, de kan kalde deres eget.

Derfor er Jesu åbningsprædiken i synagogen i Nazaret, hvor han citerer profeten Esajas, også så rig og meningsfuld:

"Herrens ånd er over mig, fordi han salvede mig, at jeg skal gå med glædesbud til fattige. Han sendte mig for at udråbe for fanger, at de skal få frihed, og for blinde, at de skal få deres syn, for at sætte fortrykte i frihed."

Jeg har forstået, at denne konference vil omhandle problemer forbundet med arbejdet blandt storbyens fattige. Det er gode nyheder for os. En af de ting, vi lærte i årene med kamp, er, at

åndelig styrke opnår vi ikke kun, når vi trækker os tilbage til vores private gudsdyrkelse, men også når vi er ude i de travle gader eller på de tætpakkede markedspladser, blandt de undertrykte og fattige, mens vi identificerer os med de laveste af dem og kæmper sammen med dem for et frit, åbent samfund, hvor det er vor bøn og vort håb, at den svage skal blive stærk og den stærke retfærdig.

Jeg tror, den tid er forbi, hvor vi kan bygge vor egen individuelle trappe til himlen, væk fra vort folks lidelser. Midt i den tragedie, som situationen i Filippinerne er, findes Guds rige også, der hvor vi kæmper sammen med dem, der længes og arbejder for sandhed, retfærdighed, frihed og et bedre liv for alle."

Så vidt Jovita Salonga.

Udfordringen fra de fattige vender vi tilbage til. Den kom til at præge Manila-mødet.

Udfordringen fra evangelisterne

Billy Graham holdt sig væk fra Lausanne II i Manila. Han var ellers en af hovedkræfterne, da Lausanne-bevægelsen blev dannet i 1974. Graham skulle have holdt åbningsforedraget. Men han valgte at blive i London, fordi tilstrømningen til hans London-kampagne var så stor, at kampagnen blev forlænget. Det kan der såmænd godt laves en pointe af, nemlig den, at *snak* om evangelisation er sekundært i forhold til at *lave* evangelisation.

Om Billy Graham fortæller Luis Palau følgende i et lille hefte, som blev uddelt på konferencen: Efter en kampagne i Glasgow kom en præst hen til Graham og sagde: "Dr. Graham, jeg har nu i seks uger hørt Dem hver aften, og De har holdt den samme prædiken hver gang!" Palau giver præsten ret: "Bortset fra indledningen og illustrationerne, har dette været tilfældet gennem hele Grahams verdensomspændende forkynder-virksomhed."

Og Palau fortsætter: "En evangelist prædiker det samme budskab igen og igen. Der er ingen variation. Indledningen er forskellig hver gang, men når vi er kommet halvvejs igennem prædikenen, taler vi om korset, opstandelsen, omvendelse, tro og overgivelse. Hvis ikke, har vi ikke prædiket evangeliet."

Hvilken ensidighed!

Men den udfordrer mig. Især fordi jeg kan konstatere, at Palau *ikke* hævder, at alle, der er med i evangelisation, skal have samme ensidighed. I evangelisation er der også brug for menne-

sker, der kan undersøge forhold og sætte de rigtige spørgsmålstegn. Palau taler ikke nedsættende om teologen eller den, der er gået ind i et socialt arbejde. Palaus udfordring til enkelhed vil jeg godt tage til mig. Når andre folk for alvor er ude at hænge i tovene, er det enkelheden - det enkle ord om Jesus - der virker. Det samme oplever jeg jo selv. Også som teolog vil jeg gerne udfordres til enkelhed. Men hvis jeg alligevel er skruet sådan sammen, at jeg ikke for min egen del formår at være så enkel i min forkyndelse, som Palau opfordrer til, så går verden ikke under endda. Der skal også prædikes for andre end dem, Palau har i tankerne. Og dér kan jeg måske gøre gavn. Men endnu vigtigere: Selv en kompliceret teolog kan være med til at bringe kaldet videre, nemlig det, at kirken har brug for evangelister og prædikanter, som vover at være enkle og meget ensidige i deres forkyndelse.

Evangelisten, sådan som Palau forstår dennes opgave, holder sig til de grundlæggende ting i kristentroen. Hvad er hovedsandhederne?" spørger han. "Læs Den apostolske Trosbekendelse!" svarer han.

Med det svar udfordrer Palau - lige så meget som Grundtvig gjorde det engang.

Grundtvig kom jeg i øvrigt også til at tænke på, da Tom Houston, Lausanne-bevægelsens nyudnævnte generalsekretær, holdt foredrag. Han omtalte undersøgelser, der viser, at pinsekirker og karismatikere nu udgør en femtedel af alle kristne, en fjerdedel af alle kristne arbejdere kommer fra disse kredse, og halvdelen af den tilvækst, som kirken får, sker inden for disse rammer.

Houston giver følgende forklaring på dette. De omtalte grupper understreger det *talte* ord mere end det *skrevne*. De repræsenterer en audio-kirke, og det er en nødvendighed for ikke-læsende mennesker. De har den rigtige musik. Aften efter aften taler de med glæde om, at Kristus døde for vore synder. Kun på den måde kan man kommunikere evangeliet til fattige mennesker, som hverken kan læse eller har noget at læse i.

Jeg fortsætter nu med at skrive bøger! Men hvilken udfordring ligger der ikke i disse ord for folkekirkedanskere i Grundtvigs fædreland. Hvis evangeliet skal *høres* af ikke-læsende mennesker. Dem bliver der også flere af i vort eget land. Evangelisterne kalder til enkelhed. Det gjorde Lausanne-bevægelsens internationale formand, Leighton Ford, også i sit åbningsforedrag:

Ikke kristendom, men Kristus prædiker vi. Ikke en ideologi, men Kristus. Ikke vore oplevelser, men Kristus. Ikke engang vores tro, men Kristus.

Men enkelheden hindrer alligevel ikke, at man kan stille relevante spørgsmål, fx: Hvad betyder det at prædike Kristus til unge mennesker i Lagos, som intet arbejde har? Til forretningsmanden i Tokyo, som ser, at flere og flere falder om på grund af overanstrengelse? Til en mor i Mozambique, hvis sultende barn er ved at dø i armene på hende? Til unge i New Zealand, som har den højeste selvmordsprocent i verden? Eller til forældre rundt omkring i den vestlige verden, som materielt har alt, hvad hjertet kan begære, men hvis barn er død på grund af narkotika?

Evangelisterne udfordrer til enkelhed. Men de nøjes ikke selv med et højt Jesus-råb. De ønsker at formidle evangeliet ind i helt bestemte livssituationer. Ellers bliver evangeliet ikke hørt som de gode nyheder, det er.

Og så siger evangelisterne: Se så at komme i gang. Åbn døren, smæk den op på vid gab, lad være med at have nok i at tale om evangelisation. Gå i gang. Det haster!

Udfordringen fra tallene

Tal - uanset hvor store de er - er ikke en motivation for at drive mission. Motivationen findes i det, kirkens Herre har gjort for alle mennesker. Alligevel lader jeg mig gerne udfordre af tal. Gradbøjningen "lille løgn, stor løgn, statistik" er meget morsom, men jeg tror alligevel ikke, den er sand. Tal skal behandles ordentligt. Gør man det, kan man komme til at se nogle tendenser, og det har sin funktion. Også i evangelisation. At tal og statistikker kan misbruges, ophæver ikke en ret brug. I Lausanne-sammenhæng er man ikke bange for tal. At så mange i en kirkelig sammenhæng i Danmark ikke kan - eller vil - tælle, hænger måske sammen med, at man ikke er rede til at se virkeligheden i øjnene og ændre sin praksis herefter.

I konference-mappen, som deltagerne i Manila-mødet fik udleveret, er en protestantisk teolog citeret for at have sagt: "Statistikker er tegn fra Gud." Synes man bedre om garderingen: "Statistikker *kan* være tegn fra Gud" - så for mig gerne. Brugt fornuftigt kan statistikker hjælpe os til at tegne omridset af menneskers livssituation. Det er forholdsvis let at finde ud af, hvor mange mennesker der fx sulter. Statistikken giver et så entydigt svar, at vi som regel helst vil undvære det. For vil vi virkelig

evangelisere blandt de sultne i verden, kræver det nogle overvejelser og nogle ofre, som ikke altid er behagelige. Statistikker fortæller, hvilke ressourcer vi har til rådighed, når der skal evangeliseres, og statistikker kan hjælpe os til at finde ud af, hvor vi skal satse.

Værdien af statistikker opsummeres sådan i Manila-mødets konference-mappe:
- de giver os forståelse af fortiden
- de giver os mulighed for at analysere nutiden
- de giver os mulighed for at planlægge fremtiden.

At anvende statistikker på *fortiden* har ingen noget imod. Det er ufarligt. Derimod kan det være farligt at anvende dem på *nutiden*, fordi de kan smadre et billede, vi helst ville bibeholde af kirkens stilling i det moderne samfund. Og hvis vi vil planlægge *fremtiden* i overensstemmelse med de tendenser, statistikkerne viser, kan det komme til at kræve nogle ofre af os.

Når man i Lausanne-sammenhæng benytter sig af statistikker og i det hele taget udforsker menneskers livssituation, viser man, at man ikke vil skyde *sit* ansvar fra sig. Man overlader ikke alt til Helligånden. Det er for billigt og uforpligtende.

I Lausanne-bevægelsen har man brugt statistikker til at give ansigtsløse mennesker ansigt. Det udfordrer. Som forudsætning gælder, at evangeliet er ens for alle mennesker, men det skal rækkes på forskellig måde til forskellige mennesker. Når statistikken fortæller, at i fremtidens samfund kommer flere og flere mennesker til at leve i storbyer, bør vi tage bestik af denne situation. Jo før, desto bedre. I dag er der 520 millioner mennesker, der lever i slumkvarterer. I år 2000 vil der være mere end 1,3 milliarder; der vil altså være sket en fordobling - godt og vel. Betyder en sådan prognose slet ikke noget for planlægningen af kirkens mission?

Ét er sikkert: Hvis ikke man vil se dette i øjnene og indrette sin missionsvirksomhed herefter, er der ikke meget håb for den femtedel af jordens befolkning, som i år 2000 vil bo i slumkvartererne.

Tal er udfordrende, men motiverer ikke til mission. Tal kan anvendes forkert. Også i Lausanne-sammenhæng. Jeg tænker så godt om medkristne, at jeg ikke tror, de almindeligvis vil fortælle noget, der er løgn. Men det er heller ikke altid, den hele og fulde sandhed kommer frem, når ledere fortæller om deres ind-

sats, og om hvordan evangeliet gør fremgang i visse områder. Det forhindrer en kombination af entusiasme og naivitet!

Jeg lader mig ikke imponere, når det efter en kampagne hævdes, at et meget stort antal mennesker har overgivet sig til Kristus, hvis ikke det klart fremgår, om disse mennesker har været helt kirkefremmede. I sådanne statistikker tælles de samme mennesker til tider med mere end én gang.

Det gør heller ikke indtryk på mig, hvis en folkekirkemenighed i en større by med flere kirker får en stor tilvækst, hvis tilvæksten alene skyldes, at aktive kirkefolk flytter fra én kirke til en anden. En frikirkes tilvækst imponerer heller ikke, hvis den kan forklares med at aktive - men måske utilfredse - folkekirkemedlemmer flytter fra Folkekirken til en frikirke.

Men gennem undersøgelser og tal kan en menigheds virkelige situation kortlægges. Måske finder man i en sammenhæng i København ud af, at der er flere bornholmere og jyder, end der er københavnere, et resultat, der kan afføde spørgsmålet: Hvorfor kommer der egentlig så få "indfødte" københavnere? Eller man kan finde ud af, hvilke samfundsmæssige og sociale lag menighedens medlemmer kommer fra - og så spørge, hvordan det kan være, at der fx ikke er flere fra arbejderklassen.

Den statistik, som måske alligevel sagde mig mest ved Manilamødet, deltog jeg selv i. Fra platformen blev tre spørgsmål stillet, og forsamlingen kunne svare ved at rejse sig.

Første spørgsmål lød: Hvor mange i salen er kommet til tro på Jesus gennem TV, radio og massemedier? Jeg så kun nogle ganske få deltagere rejse sig.

Det andet spørgsmål lød: Hvor mange kom til tro gennem massemøder og kampagner? - Lidt flere rejste sig, men ikke mange.

Tredje spørgsmål lød: Hvor mange kom til tro gennem et nært familiemedlem, en søndagsskolelærer eller en ven, altså gennem en personlig kontakt? - Det var som om hele salen rejste sig.

Lidt sarkastisk kan det siges, at disse tal fortæller, at kommer man til tro på Jesus Kristus gennem kampagner eller massemedier, bliver man ikke kristen leder og kommer med på konferencer. Mere positivt sagt: Den bedste måde at føre et menneske til Kristus på er gennem den personlige kontakt og ved at benytte de nære forbindelser.

Alle undersøgelser bekræfter denne lille undersøgelse blandt

Manila-mødets deltagere. Jeg vidste det også godt før Manila-mødet. Men det bliver jo ikke forkert af at blive bekræftet.

Egentlig er det underligt, at vi ikke benytter de helt nære forbindelser noget mere og satser dér. Og det siger jeg uden at ville forkyndelse gennem massemedier og kampagner til livs. Den forkyndelse har også sin betydning. Men proportionerne må være rigtige. Massemedier og kampagner må ikke betragtes som erstatninger for det personlige vidnesbyrd i hverdagen.

Udfordringen fra storbyerne

Der er dejligt ude på landet. Men det er i storbyerne, mennesker findes. Ikke hermed sagt, at landbefolkningen ikke skal høre evangeliet. Men vi svigter vort kald, dersom vi ikke vil gå ind i storbymission på verdensplan.

I dag er der mere end 300 storbyer med mere end en million indbyggere. Omkring år 2000 vil der være mere end 400 storbyer af denne størrelse. Der vil være omkring 4000 byer med over 100.000 indbyggere. Og 10.000 byer med over 50.000 indbyggere. Hver måned bliver vi mere end 8 millioner flere mennesker på jorden - og en stor del af disse kommer til at leve i storbyer.

I 1900 og i 1920 boede henholdsvis 9% og 14% af verdens befolkning i storbyer. I 1980 var tallet kommet op på 40%. Inden vi når år 2000, vil mere end halvdelen af verdens befolkning være samlet i storbyerne. Omkring halvdelen af disse vil være børn under 15 år, og af de voksne vil halvdelen være arbejdsløse. En sammenligning mellem disse tal og tallene for, hvor kirken hovedsagelig anvender sine menneskelige og økonomiske ressourcer, viser en skrigende modsætning.

Vil kirken nå de unåede, må den nå - og derfor gå til - storbyerne. Vil den gå til de fattige og hjemløse, må den gå til storbyerne. Skal Jesu befaling om at gå til alle folk følges op i dag, kommer kirken ikke uden om storbyerne. Også i kirkens første århundrede spredtes evangeliet ved, at kristne bragte det fra én by til en anden.

Er kirken parat til at tage de udfordringer op, som storbyerne stiller? Storbyerne bringer os fysisk tættere på hinanden, og samtidig forøges afstanden mellem mennesker netop her. Jo flere der er sammen på et sted, desto større kan ensomheden føles. Folk kommer til storbyerne for at finde arbejde, men finder oftest sig selv blandt endnu flere arbejdsløse. Man bryder op fra landsbyens fattigdom for snart at finde sig selv blandt endnu flere fattige i

storbyens slum. Man bliver flygtning i sit eget land.

På en eller anden måde må kirkens budskab sættes i forbindelse med de særlige problemer, som skriger en i møde ud fra storbyens befolkning. Selvom det skulle lykkes for kirken at være i funktion også til hverdag - ikke kun om søndagen - er dette ikke engang nok i storbyerne. Her går livet aldrig i stå. Fungerer kirken ikke om natten i storbyen, svigter den netop dem, der lever om natten.

I Danmark har vi ikke storbyer og storby-problemer som fx i Asien, Afrika og Latinamerika. Men vore byer er store nok til at rumme lignende problemer. Også i en efter danske forhold stor by bor mennesker så tæt på hinanden, at de bliver ensomme og rodløse og savner fællesskab. Kirken findes dér, i hvert fald bygningen. Det samme kan i stor udstrækning siges om missionshuset. Men bygninger hjælper ikke folk.

Med stor respekt for det arbejde, som fx Kirkens Korshær og beslægtede organisationer udfører i Danmark, og i en alt for sikker overbevisning om, at ingen kommer til at tage arbejdet fra disse organisationer, er der en lang række spørgsmål, der trænger sig på, hvis kirken skal fungere i storbyen. Det er fint med præst og sognemedhjælpere og et par ekstra fuldtidsansatte ledere. Men de klarer ikke opgaven alene. Ingen klarer den alene. Men i fællesskab kan vi klare en hel del mere, end vi tror.

Danske missionsselskaber bruger kun en lille del af deres menneskelige og økonomiske ressourcer på at gå til storbyerne. Kun lidt sættes ind på at løse opgaverne dér. Uden tvivl er det vanskeligere og mere kompliceret at begynde et arbejde i en af Afrikas eller Asiens storbyer end at fortsætte det traditionelle missionsarbejde i landsbyerne. Indvendinger mod ikke at svigte vore gamle opgaver bliver let en undskyldning for ikke at gå i gang med de vanskelige - og måske mindre romantiske - opgaver, som storbymission sætter en på.

Storbyens udfordring er ikke et forbigående fænomen. Uanset med hvor meget forbehold vi læser statistikken, vokser verdens storbyer i tal og antal. For - som det blev sagt på konferencen: Gud begyndte i en have, men han ender i en by, det nye Jerusalem.

Om vi kan li' det eller ej, så vil vores fremtid være i byen. Det er på høje tid, vi gør os dette klart. Kirken er tidligere taget på sengen og har været uforberedt på nye tiders udfordringer. Det vil gentage sig, hvis vi ikke ser realiteterne i øjnene.

Der er dejligt og idyllisk ude på landet. Men folk bor i storbyerne. Dér må kirken begynde at fungere - på storbyens betingelser.

Og de er så store og krævende, at præsterne ikke klarer opgaven alene.

Udfordringen fra og til lægfolket

Kirken som institution har overbevist lægfolket om, at den rolle, de kan spille i Guds rige, er
- at bede (pray)
- at betale (pay)
- at adlyde (obey)
- og mest betale!

Sådan siges det i en nyere katolsk bog om katolske kristne. Men ordene rammer ikke helt ved siden af i en evangelikal sammenhæng. Og uanset hvor meget man i en luthersk sammenhæng taler om - og har rost sig af talen om - det almindelige præstedømme, er det kun i ringe omfang lykkedes at få det til at virke. Kirken som institution må tage sin del af skylden for det. Men lægfolket går heller ikke helt ram forbi. Mange lægfolk befinder sig udmærket med, at de kan betale sig fra selv at gøre noget og overlader gerne evangelisation og mission til de professionelle.

Lægges verdens evangelisation hen til præster og professionelle, fuldtidsansatte ledere, umyndiggøres og passiviseres over 90% af kirkens medlemmer. Professionelle vil aldrig alene kunne række evangeliet til hele verden.

I Manila blev der peget på fire forhold, som er af betydning, når der tales om, at lægfolket skal inddrages i evangelisation.

De skal inddrages, fordi det er lægfolket
- som dagligt har kontakten til ikke-troende på deres arbejdspladser
- som bedst kender andre menneskers sprog og tankegang
- som ikke udgør eller føles som en trussel af de andre, fordi de er deres arbejdsfæller
- som udgør det bedste vidnesbyrd om, at evangeliet er for almindelige mennesker.

Uden lægfolkets aktive medvirken vil kirken i store træk kun fungere om søndagen og i et par timer om hverdagen. Selvom der i en almindelig menighed både findes lægfolk, som er med i arbejdet, og nogle, der ikke magter at tage opgaver på sig, fordi

de selv har store problemer og trænger til hjælp, er den største del af en almindelig menighed forholdsvis passiv. Det må ændres!

Børsmægleren fra Hong Kong, Lee Yih, brugte billedsprog for som lægmand at sige, at lægfolket må involveres i verdensevangelisation. I Ordsprogenes Bog (30,24-28) tales der om fire dyr, der nok er små, men som dog er visere end vismænd.

Myren: Lægfolket er som myren. Hvad de foretager sig ser måske ikke ud af meget, men som myrerne, der arbejder sammen, kan de udføre store ting. Myrer kan i fællesskab bygge store myretuer.

Klippegrævlingen: Lægfolket har ikke megen magt, men som klippegrævlingen lever de - og kan bevæge sig - på udsatte steder i verden.

Græshoppen: Lægfolket behøver ikke at have en organiseret leder over sig, men i rad og række drager de ud, de kender målet og tjener Guds sag.

Firbenet: Lægfolket er som enkeltperson sårbar, men lige som firbenet har de adgang overalt.

Som institution kan kirken forholde sig til lægfolket på én ud af tre måder:

- Kirken kan bekæmpe lægfolket med risiko for, at man så også bekæmper Gud.
- Kirken kan lade være med at regne med lægfolkets eksistens og dermed blive mindre aktiv og mindre effektiv. Benægter man lægfolkets rolle i dag, benægter man noget, der var virksomt i den første menighed. Også i vækkelsesbevægelser har lægfolket ofte spillet en stor rolle.
- Kirken kan *hjælpe* og *opmuntre* lægfolket til at lade sig involvere i mission og evangelisation.

Som lægmand er Lee Yih ikke ude på at skubbe præsterne ned fra prædikestolen eller tage arbejdet fra de professionelle kristne ledere. Lægfolket har *sin* opgave. Kirken må som en *tjenende* kirke indse, at den skal sætte lægfolket i stand til at gøre *deres* tjeneste, i stedet for at *bruge* lægfolket til at gøre det arbejde, som kirken eller en organisation allerede udfører.

Og så gik Lee Yih igen over til i billedsprog at tale om præsten og den professionelle leder, der begge ligner *frøen*, og om lægfolket, der ligner *firbenet* - eller skulle gøre det.

Der er forskel på, hvordan frøen og firbenet får fat i deres føde. Frøen sidder bare og venter, den rækker tungen ud, når insektet kommer, og fanger det. Gjorde firbenet det samme, ville

det snart sulte. Firbenet må ud i verden, opsøge føden og jage den.

Når en professionel leder er uddannet, får han hurtigt nok at bestille. Det, han skal gøre, bliver lagt i hænderne på ham. Når han skal tale, sidder forsamlingen og venter på ham. Store "frøer", dvs. store prædikanter, må endda skjule sig på deres hotelværelser for ikke at blive overbebyrdet af henvendelser efter et møde.

Anderledes er det med firbenet, lægfolket. Det må gå på jagt for at få noget at bestille. Lægfolket må bevæge sig omkring i sine omgivelser, etablere kontakter, elske og tjene folk, hvor de møder dem, og så være rede til at aflægge regnskab for det håb, som bor i dem.

Lægfolket skal lære at gå på jagt. Firbenet skal ikke blive som frøen. En del firben bilder sig ind, at det bedste og rigtigste også for dem er at blive som frøer. Men det er en fejltagelse. Lægfolket må indse, at Gud vil bruge det netop som *lægfolk*.

Evangelisation er således mere end at prædike offentligt eller tale ved møder. Evangelisation er ikke blot en enkeltstående begivenhed, men en proces. Og når lægfolket ser, at de i denne proces kan være med til at vinde mennesker for Kristus, giver de ikke *deres* tjeneste fra sig igen.

Kirkens mission er blevet illustreret med 22 fodboldspillere, som styrter omkring på banen og bliver mere og mere trætte, efterhånden som kampen skrider frem. Og uden for banen følger en masse tilskuere med.

I missionens kamp er der ikke kun brug for professionelle spillere. Også tilskuerne og "amatørere" kan være med. I det spil, der skal spilles, er "amatørerne" på visse områder bedre end de professionelle. Hvis de professionelle laver en fejlaflevering - og det gør de undertiden - har de ikke ret til at sætte amatørerne ud af spillet, bare fordi de også kommer til at lave en fejlaflevering engang imellem.

Hvis det er rigtigt, at der både på verdensplan og i Danmark er mange trætte kristne ledere, er der al mulig grund til at få en ordentlig drøftelse af, hvordan lægfolket bedre kan inddrages i det kristne arbejde.

Skal det blive til andet end snak, gælder det om at spille ærligt ud og undgå de almindelige finter.

I fællesskab må præstene/lederne og lægfolket finde ud af,

- om præstene/lederne hykler, når de siger, at de har brug for lægfolket
- om lægfolket hykler, når de siger, at de gerne vil have noget at bestille
- hvad præstene/lederne mener, lægfolket skal/kan gøre
- hvad lægfolket mener, præsterne/lederne skal/kan gøre
- om præsterne/lederne i det hele taget er rede til at give lægfolket ansvar for udførelsen af deres tjeneste
- om lægfolket er parat til at påtage sig et ansvar.

Skal lægfolket komme til at fungere, må det gives et helt andet ansvar, end det nu har, og også spørges mere til råds, end det nu er tilfældet.

Flere kristne lægmandsbevægelser i Danmark har i de seneste år fået tilgang af mennesker, som i deres daglige liv sidder i store stillinger og hver for sig har ansvarsområder at tage vare på. Hvis kirken og de frie organisationer ikke tager højde for denne nye situation og indretter sit kald og ansvarsfordeling herefter, vil mange lægfolk slet ikke kunne spille med.

Det er ærgerligt. Dels er det for farligt at overlade kirken til de professionelle. Dels kan de professionelle ikke nå alle mennesker med evangeliet.

Vi skal nu se et eksempel på, hvordan netop "firben" kan komme ind i områder, som er lukkede for "frøer".

Udfordringen fra de "lukkede" områder

"Fremtiden er ikke, hvad den har været!" Den vittighed gælder også, når der skal tales om evangeliet i såkaldte "lukkede" områder. Måske er det bedre at tale om lande, hvor restriktionerne mod at give fremmede missionærer adgang til landet er store. I nogle lande gives der kun i meget begrænset omfang opholdstilladelse til missionærer fra andre lande.

Hen imod år 2000 bliver der flere og flere lande, hvor det bliver mere og mere vanskeligt at drive mission på traditionel facon. Ganske enkelt fordi missionærer ikke får indrejsetilladelse.

Udfordringen til at drive radio-mission - og intensivere denne form for mission til sådanne områder - er åbenbar, uanset hvor dårlig man mener, radioen formidler evangeliet i en *kristen* sammenhæng. Gribende var det i hvert fald at opleve, hvordan lederen for den russiske delegation takkede sin oversætter på talerstolen i Manila. Oversætterens stemme kendte han. Stemmen havde i radioen forkyndt evangeliet på russisk i en årrække. Men

nu så han personen bag stemmen. Hvilket klem!

Radio-mission har sin betydning. Et land, der er "lukket" for kristne missionærer, har nemlig svært ved at lukke helt af for kristen forkyndelse formidlet gennem radio.

Men der er også andre muligheder, som seriøst skal overvejes. Ikke mindst den mulighed at benytte sig af de såkaldte "teltmagere", kristne, der rejser til udlandet, bruger deres almindelige uddannelse, får deres løn i det fremmede land eller er ansat og udsendt af et firma. Den første teltmager var i øvrigt Paulus - som ikke havde et missionsselskab bag sig, der økonomisk støttede ham. Alligevel havde han nogle bag sig, der udsendte ham.

Lausanne-statistikken fortæller, at der i dag er 100.000 professionelle teltmagere, der arbejder i lande, hvor restriktionerne over for kristen mission er store. Holder prognosen, vil der i år 2000 være 300.000 sådanne teltmagere. Men det bliver der også brug for. Der bliver nemlig flere og flere lande, som lukker af for kristen mission. Prognosen fortælle, at i år 2000 vil omkring 83% af verdens ikke-kristne befolkning bo i omkring 120 lande, hvor traditionelle missionsmetoder ikke kan bruges.

Adskillige kristne fra Danmark er rejst til udlandet uden at belaste en missionsorganisations budget og fungerer altså som teltmagere. De har været meget bevidste om, at både arbejdstid og fritid skulle bruges i tjenesten for Kristus. I det fremmede har de fundet en kirke at knytte til ved, hvis der var en sådan.

Men der er også andre, der har brugt et udenlands- eller ulands-ophold til at holde fri for kristne aktiviteter. Dette kunne undgås, hvis vi blev mere bevidste om brugen af teltmagere.

Samtidig vil der på denne måde lyde et kald til en gruppe mennesker med uddannelser, som traditionelt ikke er blevet brugt i missionsorganisationernes tjeneste. En forretningsmand eller en edb-programmør kan blive en udmærket teltmager i de områder, vi her taler om.

Men for at forretningsmanden og edb-programmøren - også dem, der har familie - seriøst skal overveje denne mulighed, skal nogle forhold lægges til rette: Kaldet til denne form for tjeneste skal lyde og løftet gives, at nogle vil bakke vedkommende op. På en eller anden måde må det struktureres.

Måske skulle den danske Lausanne-gruppe komme med et udspil. Den, der spiller først ud, har fremtiden for sig. For på dette punkt er fremtiden altså heller ikke, hvad den har været!

På verdensplan er der også eksempler på, at lande, som slet

ikke har noget ydremissionsarbejde at fremvise - eller i hvert fald kun meget lidt - kan være med. For eksempel har kristne teltmagere fra Østeuropa været med til at bringe evangeliet til Mongoliet. Og udvekslingsstudenter fra afrikanske lande er blevet brugt til at forkynde evangeliet for russiske studenter.

Der er mange forskellige former for restriktioner, ligesom der er forskellige grader af frihed til at forkynde evangeliet. I den forbindelse har en polsk præst, der blev citeret på Manila-mødet, noget at sige kristne i vestlige kirker. Han sagde: "Kirken i USA er blevet frihedens fange." Da han blev bedt om at uddybe den karakteristik, sagde han: "For amerikanske kristne er det vigtigste ved friheden, at de har den. For os i Østeuropa er det vigtigste ved friheden, hvad man gør med den."

Det kan måske også udfordre danske kristne, sådan at vi ikke roser os så meget af vores frihed og snakker så meget om andre landes manglende frihed, at vi glemmer at bruge vores frihed på rette måde.

Vel vidende, at der bliver flere og flere "lukkede" lande for kristen mission, vil vi alligevel fortsætte med at råbe op om menneskerettigheder. Måske nogle regeringer vil lade sig presse til at give større frihed.

Dette medfører en lille ubehagelig påmindelse til sidst: Når vi kæmper for, at det kristne budskab skal få lov til at lyde i ethvert land, lukker vi samtidig op for, at andre religioner får samme vilkår i vort eget land. Selvom vi tror, vi har sandheden, kan vi ikke bede om frihed til at forkynde det kristne budskab i alle andre lande og samtidig nægte andre religioner en tilsvarende frihed i vort eget land.

Men ikke alle kristne har indset dette, og derved svækker de deres egen kamp for større frihed for kristen mission og forkyndelse i såkaldt lukkede områder.

Udfordringen fra dem der venter på os

I det foregående afsnit beskæftigede vi os med de "lukkede" områder. I dette afsnit skal vi se, at der - menneskeligt talt - er nogle mennesker, der synes at være mere åbne for evangeliet end andre. I bogstavelig forstand sidder de og venter på os. Men vi ser det ikke eller gider ikke beskæftige os med dem.

Der kan ikke gives noget entydigt bibelsk svar på, hvem eller hvilke grupper af mennesker man på et givet tidspunkt skal satse på. Alle skal mødes. Men vil alle nå alle, bliver resultatet, at

ingen nås rigtigt. Hver enkelt, der vil stille sig i missionens tjeneste, må bruge sine øjne og ører og så tage ansvar for sit valg. Nogle får medlidenhed med de rigtigt svage grupper. Andre med mere almindelige mennesker. I et land som Danmark er der stor fare for, at man glemmer de meget ordinære og almindelige mennesker, som i statistikken opregnes som kristne, men som ikke ser ud til at leve i livssamfund med Kristus.

Der er grupper af mennesker, det er mere "spændende" at møde - og frelse - end andre. River man fx en ud af nyreligiøsitetens fangenskab, er der noget at vise frem. Anderledes er det, hvis fru Jensen eller hr. Hansen kommer til tro og kommer tilbage til kirken. De er for ordinære og deres "synd" for almindelig til, at der kan laves en god historie på deres omvendelse.

Uden at glemme de mere "spændende" grupper er det en overvejelse værd, om vi skulle beskæftige os mere målrettet med mennesker, som rent faktisk venter på os. Det kan man gøre på forskellig måde. Blandt handicappede er der givetvis mange forskellige holdninger til kristentroen. Men i bogstavelig forstand sidder de og venter på hjælp fra deres medmennesker.

Deres sag taler Joni Eareckson-Tada, efter at hun ved Manila-mødet er blevet rullet ind på scenen i sin kørestol. Ti procent af verdens befolkning er på en eller anden måde handicappet. Enten er vi nu selv i denne gruppe, eller vi kommer måske til at tilhøre den engang, eller også er den lige uden for vores rækkevidde. Vi behøver ikke at rejse langt væk - til fjerne missionsområder - for at finde den gruppe af mennesker, selvom de også findes dér.

I sig selv - siddende i kørestolen - udfordrer hun enhver form for fremgangsteologi, som siger, at alle kan blive raske, bare de tror. Hun har ikke altid været handicappet. En dykkker-ulykke har bundet hende til kørestolen. Hun, såvel som Manila-mødets blinde sanger og pianist, Ken Medema, er et levende eksempel på, at Gud også bruger handicappede i sin tjeneste. Medema synger og spiller ikke godt, *fordi* han er handicappet. Eareckson-Tada taler ikke de handicappedes sag godt, *fordi* hun er handicappet. Men brugt bliver de. Og ingen vovede - mig bekendt - at komme op og lægge hænderne på dem i Jesu navn for at fri dem fra deres handicap.

Hun udfordrer med sine ord. Kristne har et budskab, som forener den seende og den blinde, den hørende og den døve, den intellektuelt dygtige og den mentalt handicappede. Heller ikke

hun mener, at vi som kristne bare er sat til at forkynde evangeliet om Jesus med ord og så overlade det til hjemmeplejen og til andre, at få de handicappede op i deres kørestole.

Hun viser, at vi er bange for at møde denne gruppe, selvom de som regel ikke kan få besøg nok. Vi er bange, fordi *vi* føler os usikre. Og når vi allligevel tager mod til os, behandler vi ofte handicappede på en forkert måde. Der er ingen grund til at råbe til en, der er blind, hvis man vil tale med vedkommende.

Jeg tror, at kristne, som beklager sig over, at mennesker i dag ikke vil have noget med kristendom at gøre, må hjælpes til at se, at der rent faktisk er en bunke mennesker, der venter på os. Foruden handicappede og syge er der ældre og svage, som venter på besøg. De er måske ikke særligt spændende - men mennesker, det er de!

Jeg mener ikke, at man skal lade være med at arbejde blandt dem, der ikke spørger efter os. Vi skal også fortsat arbejde blandt dem, der vil os og vor tro til livs. Men der findes i et såkaldt kristent land som Danmark en række mennesker, som ikke har noget specielt imod kirken eller hader den. De har bare ikke brug for den. Blandt disse er der også nogle, som bare venter på, at vi kommer for at hjælpe dem over den dørtærskel til kirken, som de ikke selv forstår at komme over. Selv små dørtærskler kan være en stor hindring for at komme ind i kirkens fællesskab.

Vi kunne nå meget langt, hvis vi holdt op med at bilde os selv ind, at alle er lige fjendsk indstillet til kirken og kristentroen. Og de kristne, som ikke har mod til at bringe evangeliet til troens værste modstandere, kan begynde med ganske ordinære mennesker, som ikke har noget specielt imod kirken.

Tog vi os tid til at være sammen med dem, der har tid til os, ville ingen kristen være arbejdsløs i evangeliets tjeneste. Det er en overvejelse værd, om kirken i sin udadrettede virksomhed bruger størsteparten af sin tid på mennesker, der ikke har tid til kirken.

Kirken som sådan skal måske ikke sige det, men så kan enkeltpersoner gøre det med desto større frimodighed:

Samfundets *vise* vil ikke for tiden have med os at gøre; så går vi til *tosserne*. Samfundets *raske* vil ikke for tiden have noget med os at gøre; så går vi til de *syge* og *handicappede*. Folk i deres *bedste alder* vil ikke have noget med os at gøre; så går vi til de *ældre*. De, der har *arbejde*, har ikke tid til os; så går vi til

de arbejdsløse. De, der lever et *lykkeligt familieliv*, har ikke brug for os; så går vi til de *brudte* hjem og de brudte hjems børn.

Og så videre. Og så videre.

Der bliver glæde i himlen over en synder, der omvender sig. Også over en ganske ordinær synder. Det er værd at huske, så vi ikke går forbi de mindre spændende mennesker - og blandt dem er der en hel del, der venter på os. Netop i vort eget land.

Udfordringen fra de fattige og undertrykte

Om de fattige og undertrykte hører til dem, der venter på os, ved jeg ikke. Jeg tænker på de virkelig fattige, dem, for hvem vi alle - også arbejdsløse danskere - er rige, meget rige. Nogle fattige og undertrykte er nok blevet skuffet så mange gange, at de er holdt op med at vente på hjælp fra os. Andre har det så dårligt og lever i en så håbløs situation, at de ikke har overskud til at håbe. Og atter andre er blevet så forbitrede, at de går til aktiv kamp mod uretfærdige politiske og økonomiske systemer. Alverdens problemer klares ikke i et snuptag. Men ét er sikkert: Der bliver flere og flere fattige mennesker. I år 2000 vil verdens befolkning være oppe på omkring 6,1 milliarder mennesker. 1,3 milliarder vil leve i absolut fattigdom og 600 millioner mennesker på sultedødens rand. Der vil være 60 millioner flygtninge, 1,3 milliarder mennesker, der bor i slumkvarterer, og 200 millioner børn på gaderne uden noget hjem.

Disse store tal burde gøre indtryk. Men måske gør det mere indtryk at genkalde sig ansigterne på de 10-12 årige piger, der stod i gadekrydsene og stak deres hænder ind i taxaen for at tigge lidt penge - ved midnatstid, når vi i Manila kørte hjem til vore gode hoteller.

Tom Houston forsøgte at sætte nogle ansigter på "de fattige". Det er fx de 250.000 børn, som årligt bliver blinde, fordi de mangler et vitamintilskud. Det er de 230.000 børn, som rammes af polio, fordi de ikke er blevet vaccineret. Det er mødrene til de 14 millioner børn, som i år vil dø af sygdom og underernæring og dehydrering som følge af diarré. Lidt vand blandet op med sukker og salt kunne redde deres liv. Det er alle dem, der ikke kan læse, og dem, der ikke kan få nogen skoleundervisning. Og det er de forældreløse børn, som har mistet deres forældre på grund af krig, borgerkrig, revolution og terrorisme. Det er de prostituerede, børnene på gaderne osv.

Hvordan vi end vender og drejer det: Hvis vi vil nå *alle* men-

nesker med evangeliet - sådan som Jesus har befalet os det - så kommer vi ikke uden om de fattige. De frelses ikke ved et andet evangelium end det, der også kan frelse rige. Fattigdom og undertrykkelse er ikke nogle "kvaliteter", der frelser mennesker. Men lærer vi ikke at identificere os mere med de fattige og kommunikere med dem på en måde, som de kan forstå, får de aldrig hørt evangeliet på en troværdig måde. Og hører vi ikke råbet fra de fattige gennem de fattiges talsmænd - ofte kristne fra meget fattige lande - kan det blive til dom over os.

Kristne, der kommer fra områder, hvor mennesker lever i stor fattigdom og undertrykkelse, sætter ubønhørligt fingeren på nogle bibelvers, som evangelikale, bibeltro kristne har formået at åndeliggøre, således at de bliver forholdsvis ufarlige. Er fx Fadervors bøn om, at Guds vilje må ske på jorden, ene og alene en bøn om, at mennesker må blive frelst ved tro på Jesus? De, der lever som de undertrykte, ved, at denne bøn indeholder mere end det.

Stærkt står følgende udfordringer fra Tom Houston:

"Ifølge Barretts statistik lever 52% af alle kristne i overflod. 35% er forholdsvis velhavende. Kun 13% lever i absolut fattigdom. Den indflydelsesrige del af evangelikale på verdensplan alene har en samlet indkomst på lidt mindre end 1 trillion dollars om året. Han fastholder, at hvis kristne på verdensplan delte penge, rigdom, ejendom og besiddelser, kunne de fleste af verdens problemer løses: tørke, fattigdom, sygdomme, arbejdsløshed, urent drikkevand osv.

Hvilken indflydelse ville det ikke have på de fattiges forståelse af de gode nyheder om Jesus Kristus, hvis de oplevede hans efterfølgere dele på den måde. Det er min bøn om troværdighed."

Og følgende er også en overvejelse værd:

Når kirken lever side om side med de undertrykte uden at tale deres sag, ja, måske endda forsvarer undertrykkelsen, bliver det kristne budskab utroværdigt. Evangeliet bliver et undertrykt evangelium i stedet for at være et evangelium for de undertrykte.

Ja, det er fuldstændig rigtigt, at kristentroen ikke må gøres til et politisk system. Men som kristne må vi lære, at menneskelivet nu engang giver os snavsede hænder. Og kræver sine ofre.

Tre dage efter at Manila-mødet var afsluttet, meddelte et filippinsk dagblad på forsiden, at en katolsk biskop havde fået

en skudsikker vest i fødselsdagsgave. En nødvendig foranstaltning, fordi han havde kritiseret brud på menneskerettigheder og talt nogle undertryktes sag, da de var blevet fordrevet fra deres ejendom.

Ved skrivebordet er det lettere at få tingene til at gå op i en højere - teologisk - enhed. Når man med egne øjne ser og fornemmer og med ørerne hører om uretfærdighed og umenneskelige vilkår, bliver det vanskeligere at komme med de lette løsninger.

Jeg tror, Manila-mødet satte noget i gang - også hos nogle af os rige danskere. Det er muligt, det er for meget at forlange af os, at vi skal sælge alt det, vi har, og give det til de fattige. Det er muligt, at vi ikke kan leve en simpel livsstil. Men så kunne vi måske prøve at gøre vores livsstil lidt mere simpel - for at kunne hjælpe lidt flere.

Medlidenhed med menneskers åndelige situation får munden på gled. Medlidenhed med menneskers legemlige behov, kunne få pengene til at glide lidt hurtigere fra os og hen til dem, der har behov for dem.

Fattigdom og undertrykkelse som akademisk problem har jeg mødt før. Men fattigdom på den måde, som vi mødte den på Filippinerne, var ny. Det er ikke nok at se den på TV. Den skal ses "in live". Den skal lugtes. For rigtig at gøre sin virkning.

Ingeborg Kappelgaard har indfanget noget af denne lugt efter et besøg sammen med nogle fra den danske delegation på lossepladsen "Smokey Mountain" i Manila. I Kristeligt Dagblad har hun skrevet følgende herom:

"Gennem affald og snavs, med små hytter på hver side af vejen, når vi "Smokey Mountain". Det vil sige "Rygende Bjerg". Der er børn og kvinder alle vegne, også nogle mænd - alle i snavset tøj. Luften er tyk, selvom det blæser.

Vi kommer op på bakken, hvor Manilas affald ligger. Det myldrer med mennesker, der slæber rundt på sække, som de fylder med brugbart affald.

Her er papirrester, skrammel, snavs og madrester. Nogle bulldozere kvæler affaldet. Det oser op fra skidtet, mens kvinder og børn snakkende går og finder brugbare rester. Luften er som skorstensos, kvalmende uren, og en klam maske lægger sig over arme, ben, ansigt og hår. Det trænger ind i tøjet.

Selv den mest forurenede by i Rumæmien kan ikke konkurrere med denne os.

"Lad være med at skære ansigt," kommer det mildt bebrejdende fra den filippinske missionær, en ung mand, der arbejder blandt mennesker her. Jeg bliver flov og vågner op. Det er mennesker, jeg er omgivet af, mennesker, der har Gudsbilledet i sig og er elsket af ham. Kender de ham?

Jeg ser ind i ansigtet på en kvinde og glemmer lugten og snavset. Hendes øjne er levende, og hun smiler til mig. Der er værdighed over hende.

"Må jeg tage et billede af dig?" spørger jeg. Hun er lidt mindre end jeg. Har en snavset kjole på og en ulden elefanthue. Mon det er for at undgå snavset eller lus eller lopper? Eller for at holde dem på plads? Jeg ved det ikke.

Jeg lægger hånden på hendes skulder og fortæller, at jeg har to dejlige piger. "Har du børn?" spørger jeg.

Hun lyser af glæde og stolthed. "Ja, seks børn ialt, tre piger og tre drenge."

Så er du vel nok rig," udbryder jeg spontant.

Hun smiler glad, øjnene lyser ivrigt. "Vil du besøge mig i mit hjem?"

Snart følges vi ad gennem snavset ned ad de smalle gyder, hvor hun peger på en hytte, der er utæt.

Jeg stikker hovedet indenfor. Et 8 måneders barn ligger i en hængekøje. Det virker feberhedt.

I rummet er en hylde med tøj, ellers intet. Rummet er 4-6 kvadratmeter. Hvordan sover syv mennesker der? Et lille udendørs køkken med diverse dåser og krukker - det er Evas hjem.

"Er du gift?" spørger jeg.

Hun trækker på skulderen. "Min mand er flyttet, han har fundet en anden kvinde. Jeg er alene."

"Kan kirken ikke hjælpe dig?"

"Præsten har glemt mig," kommer det tonløst.

Det snører sig sammen i halsen på mig. Ingen beklagelse, men en stille sorg lurer i øjnene.

Jeg hvisker "farvel" og hun tilføjer: "Gud velsigne dig". Vi giver hinanden et knus, glemt er lus og lopper, røg og snavs og dunst. Hun er skabt i Guds billede og kostbar i Guds øjne!

Jeg forlader "Smokey Mountain", men i mig bærer jeg billedet af en lille snavset kvinde med elefanthue og to strålende øjne."

Så vidt Ingeborg Kappelgaard.

Skal verdens fattige nås, må verdens rige ofre noget. Selv evangelikale kristne kan sjældent skelnes fra Mammon-tilbedere.

Udfordringen til troværdighed

Det er ikke ligegyldigt, hvordan vi lever som kristne. Vort liv skaber ikke tro, men vi kan med vort liv forhindre, at mennesker hører det ord, der kan skabe tro.

Lausanne II i Manila var på mange måder selvransagende. I mange indlæg blev der opfordret til at leve et helligt liv. Den opfordring findes også i Det nye Testamente. Ikke alt for nemt skal vi skyde følgende påstande til side:

Mange bibeltro kristne lægger med deres ord klar afstand til verden, men i deres levemåde er de mere konforme og lig med verden end mange liberale kristne.

Og: I Vesten er det svært at få øje på kristne gennem deres livsstil. De skiller sig ikke ud. Og deres livsstil gør det svært at høre deres budskab.

Og: Sekulariseringen er ikke kun "de andres" problem, men fuldt ud lige så meget kirkens og dens medlemmers problem.

De af os, der er lutherske, er givetvis ikke dem, der taler mest om hellighed og et sejrende kristenliv. Har vi glemt de toner og de udfordringer, som ligger i dette, er der andre evangelikale, som kan hjælpe os til at høre dem.

Samtidig har vi måske netop på dette punkt noget at bidrage med i den evangelikale bevægelse. Samtidig med at kaldet til forsagelse, offer og hellighed skal lyde, er der også andre toner, der må klinge med. Undertiden lyder kaldet til hellighed på en sådan måde, at det - modsat sin intention - blokerer for mission. I Guds folks historie og i den første kristne menigheds historie finder vi ikke helgener. Så at sige enhver "stor" person siges der også noget udfordelagtigt om. Tænk på David. Ikke blot horede han med Urias' hustru, men han blev en morder og fik Urias dræbt. Eller tænk på Peter. Som discipel af Jesus fornægtede han ham. Senere - efter at han havde modtaget Helligånden - hyklede han i Antiokia (Gal. 2). Og tænk på Paulus og Barnabas. Før tredje missionsrejse ville Paulus ikke have Johannes Markus med. Denne havde på en tidligere rejse forladt dem. Men Barnabas tog parti for Johannes Markus. Det resulterede i en bitter strid (Ap.G. 15,37ff), og de skiltes.

Ikke desto mindre blev de brugt af Gud.

I Det nye Testamente findes ingen guldalder uden synd. Når det er sagt, skal det også siges, at kristentroens ekspansion i den første tid i den hedenske verden ikke kan forklares uden at

nævne det indtryk, som de første kristnes livsførelse gjorde på omverdenen. De troendes liv og livsførelse var dragende magneter, der tiltrak mange mennesker fra den hedenske verden.

Om vi kan li' at høre det eller ej, så fortæller vort liv en historie. Vort livs historie taler tydeligere og klarere, end det altid er rart at tænke på.

Her står vi altså. På den *ene* side er synden en så stor magtfaktor også i den kristnes liv, at der ikke kan blive tale om en guldalder - og der har aldrig været tale om en sådan - uden synd. På den *anden* side må kampen mod synden være total, og et helligt liv *gør* indtryk på omverdenen og *kan* virke som en magnet hen til Kristus, som døde for ugudelige.

Dette problem løses ikke i en håndevending. Jeg vil ikke være så luthersk, at jeg ikke kan høre opfordringen til hellighed. Men jeg vil heller ikke være så ubibelsk, at jeg undlader at være med i evangelisation på grund af min synd og utilstrækkelighed.

Lad mig derfor slutte med nogle ord, som jeg sagde til den danske delegation i forbindelse med et forberedelsesmøde i København til Lausanne II nogle måneder før Manila-mødet. Som afslutning på en bibeltime over Romerbrevet med temaet "Evangelisation og synd" pegede jeg på følgende:

For Paulus er det sådan, at evangeliet *skal* forkyndes. Det skal forkyndes *til* syndere og bliver forkyndt *af* syndere og *på trods* af budbærernes synd. I Filipperbrevet taler Paulus om, at der er nogle, der prædiker Kristus af misundelse og stridslyst og ikke med et rent sind (Fil. 1,15ff). Og minsandten om Paulus ikke glæder sig! Ikke over andres misundelse og stridslyst, men over at evangeliet dog prædikes. I forbifarten kan det lige understreges, at passagen forudsætter, at evangeliets indhold er ægte. Det er budbærernes motiver, der er fejlagtige og syndige.

Opsummerende - og til videre overvejelse - kan det siges:

1. Hvis vi venter med at evangelisere, til vi er værdige og tilstrækkeligt hellige, kommer vi aldrig i gang.
2. Egen synd er lammende for vores indsats i evangelisation, men tilgivet synd er igangsættende for evangelisation.
3. Tør man ikke tale om andres synd på grund af egen synd, har man hverken begrebet, hvor radikalt synden er forstået i Bibelen, eller hvor radikal tilgivelsens virkelighed er.
4. Et liv i hellighed virker dragende på mennesker. Derfor må kampen mod synden være total.
5. Der findes ingen mennesker så hellige, at de ikke selv har

synd at bekende.
6. Det værste er ikke, at mennesker, der i Guds øjne er helllige på grund af troen på Kristus, falder i synd. Det værste er, hvis de lever i utilgivet synd.
7. En person, der er engageret i evangelisation, er en benådet synder, der rækker evangeliet til andre syndere og lader det skinne igennem, at han for sit eget vedkommende selv har brug for den tilgivelse, han taler om og rækker videre til et medmenneske.

Spørgsmålet om troværdighed er jeg ikke blevet færdig med - heller ikke efter Manila-mødet. Det udfordrer. Og det skal det blive ved med.

Spørgsmålet om syndstilgivelse er jeg heller ikke blevet færdig med efter Manila. Bliver man for sit eget vedkommende færdig med det, og er tilgivelse kun noget, der skal rækkes andre mennesker, må man for alvor spørge, om man i det hele taget har noget at række videre til andre mennesker.

En tilgivet synder har meget at give videre. Han forkynder Kristus, indtil han kommer. Og Kristus er synderes ven.

Jesu navn til ære

En bibeltime fra Manila-mødet af John R.W. Stott

Paulus' brev til romerne er en slags manifest - et manifest om frihed ved Kristus. Har vi først fattet de gode nyheder, som det rummer, vil vi være ivrige efter at dele det med verden; ingen vil kunne bringe os til tavshed.

For her finder vi en grundlæggende belæring om os mennesker (som er syndige, skyldige og uden undskyldning); om Gud (som åbenbarer sin vrede over al ondskab og som åbenbarer sin nåde i evangeliet); om Jesus Kristus (som døde for vore synder og blev oprejst fra de døde for at godtgøre det); om frelsen i dens tre stadier (retfærdiggørelse ved tro alene, liv i Ånden og den herlighed, som endnu ikke er åbenbaret); om historien (Guds mål med jøder og hedninger); og om det nye fællesskab af troende (med ansvar over for Gud, staten, dets egne medlemmer og verden).

De sandheder, som Gud har åbenbaret i dette skrift, giver vor tanke noget at arbejde med, befrier vor samvittighed, sætter vort hjerte i brand og åbner vore læber med lovprisning og vidnesbyrd. Må Gud selv tale til os gennem sit ord og give os nåde til at lytte og svare ham.

Guds evangelium og vor iver efter at forkynde det (1,1-17)

Paulus har på dette tidspunkt endnu ikke besøgt Rom. Han kender ikke sine læsere personligt, og de kender heller ikke ham. Læg nu mærke til, hvordan han præsenterer sig for dem i v. 1. Han er både en "Kristi Jesu tjener (slave)", hvilket er en titel, som udtrykker stor ydmyghed, og han er "kaldet til apostel", en titel, som udtrykker stor myndighed.

På vejen til Damaskus var Saulus ikke blot blevet omvendt; han havde også fået kald til apostel, ja, til apostel for hedningerne. Han havde ikke udpeget sig selv til denne opgave. Han var blevet "kaldet" til den, "kaldet til apostel". Og i egenskab heraf var han blevet "udkåret til at forkynde Guds evangelium", som han straks går over til at beskrive seks aspekter af. De gælder i lige så høj grad os, som de gjaldt ham.

1. Paulus og evangeliet (v. 1-5)

a. Det har sin oprindelse hos Gud (v. 1)

De gode nyheder, som de kristne kom med, er evangeliet om Gud. Det var ikke noget, Paulus og de andre apostle selv havde fundet på. Det var blevet åbenbaret og betroet dem af Gud.

Dette er den første og mest fundamentale overbevisning, som ligger til grund for evangelisation, nemlig at det, som vi har at dele med andre, ikke er en håndfuld menneskelige spekulationer, ikke nok en religion at føje til de andre, faktisk ikke nogen religion overhovedet, men "Guds evangelium", Guds gode nyheder til en fortabt verden. Uden overbevisning kan der ikke blive tale om evangelisation, for slet ikke at tale om verdensmission.

b. Det er bevidnet i skrifterne (v. 2)

"Guds evangelium" er et budskab, som "han har forjættet ved sine profeter i hellige skrifter". Det vil sige, at selvom Gud åbenbarede det for apostlene, var det ikke noget nyt, for han havde allerede lovet det ved sine profeter. Som Paulus havde skrevet til korinterne: "Kristus døde for vore synder, *efter skrifterne* ... og er opstået på den tredje dag, *efter skrifterne*." Lad os derfor glæde os over, at evangeliet både er bevidnet af profeterne i Det gamle Testamente og af apostlene i Det nye. Begge grupper vidner om Jesus Kristus. Det er det næste, Paulus kommer til.

c. Dets indhold er Jesus Kristus (v. 3-4)

Hvis vi læser v. 1 og 3 med udeladelse af v. 2, som er en parantes, får vi, at Paulus var "udkåret til at forkynde Guds evangelium ... om hans Søn". Guds evangelium handler om Guds Søn. De gode nyheder handler om Jesus, som Paulus i v. 3 og 4 beskriver som en efterkommer af David ifølge sin menneskelige herkomst, og som "ifølge Helligheds-ånd med vælde blev godtgjort at være Guds Søn ved opstandelse fra de døde". Vi kunne bruge mange timer på at grunde over dybden i disse to vers. For her hentydes der både direkte og indirekte til Jesu Kristi fødsel, død, opstandelse og herredømme (på Davids trone). Her tales der både om hans fornedrelse og hans ophøjelse. Her hævdes det, at han er både fuldt ud menneske og fuldt ud Gud: hans menneskelige afstamning føres tilbage til David, og hans guddommelighed som Søn godtgøres ved opstandelsen. Her hævdes det yderligere, at denne historiske person er "vor Herre" (v. 4), som vi skylder vort liv, og som hersker over os.

d. Dets adresse er alle folkeslag (v. 5)

Paulus' "nåde og apostelgerning" (det ufortjente privilegium at

være apostel) er "at virke tros-lydighed iblandt alle hedningefolkene". Skønt Paulus var jøde - og tidligere en snæversynet farisæer - var han nu blevet herligt befriet for sine racefordomme. Ganske vist bevarede han en patriotisk kærlighed til sit eget folk og længtes lidenskabeligt efter dets frelse; men nu elskede han også de ikke-jødiske folkeslag og længtes også efter deres frelse.

Hvad med os? Hvis den kristne verdensmission ligger os på hjerte, har vi behov for at blive befriet for al stolthed over race, nationalitet, kaste, stamme og klasse og erkende, at Guds evangelium er for alle uden undtagelse.

e. Dets sigte er tros-lydighed

"Tros-lydighed" er Paulus' definition af det svar, som evangeliet kræver. Det er et særlig vigtigt udtryk, hvilket ses af, at det forekommer både i begyndelsen og ved slutningen af Romerbrevet. For det er i Romerbrevet, at Paulus - klarere end noget andet sted - skildrer, at retfærdiggørelse sker af nåde alene ved tro alene. Og alligevel er reaktionen på evangeliet her ikke blot "tro", men "tros-lydighed".

Har Paulus mistet orienteringen? Modsiger han nu sig selv? Nej! Vi kan være sikker på, at det ikke forholder sig sådan, for den lydighed, evangeliet fordrer, er ikke "lov-lydighed", men "tros-lydighed". Den rette reaktion på evangeliet er rigtignok tro alene, men en sand og levende tro på Jesus rummer i sig et element af underkastelse og fører uundgåeligt til et liv i lydighed. Det er grunden til, at Paulus kalder den rette reaktion på evangeliet for "tros-lydighed".

f. Dets mål er Jesu navns ære

Hvorfor ønsker vi at kalde alle folkeslag til tros-lydighed? Svaret finder vi i v. 5: "hans navn til ære". For "Gud har højt ophøjet Jesus og skænket ham navnet over alle navne, for at i Jesu navn hvert knæ skal bøje sig" (Fil. 2, 9-10). Er det Guds ønske, at hvert knæ skal bøje sig for Jesus, så bør det også være vort. Vi må være "nidkære" for Jesu navns skyld, foruroligede, når det er ukendt, sårede, når det ignoreres, opbragte, når det spottes - og hele tiden ivrige efter, at det får den ære og herlighed, som tilkommer det.

Her har vi det absolut vigtigste motiv for mission. Det er ikke lydighed mod missionsbefalingen (så vigtigt det end er), ej heller kærlighed til fortabte syndere (om end det også er en stærk tilskyndelse), men nidkærhed for Jesu Kristi ære. Nogle former for evangelisation er slet og ret imperialisme i forklædning (ambi-

tioner om at vinde hæder til egen race, nation, kirke eller organisation). Der findes kun én form for kristen imperialisme, og den drejer sig om Jesu Kristi imperium eller rige. "Hans navn til ære" udtrykker det højeste mål for mission, og over for det visner og dør alle uædle motiver.

Her har vi seks grundlæggende sandheder om evangeliet. Dets oprindelse er Gud Fader, og dets indhold er Jesus Kristus, hans Søn. Det er bevidnet i Skriften, og det henvender sig til alle folkeslagene. Den umiddelbare hensigt med at forkynde det er at bringe alle mennesker til tros-lydighed, men det egentlige mål er Jesu navns ære.

Vi kan opsummere disse seks sandheder ved at sige, at de gode nyheder er evangeliet *fra* Gud, *om* Jesus Kristus, *ifølge* Skriften, *for* folkeslagene, *til* tros-lydighed, *for* Jesu navns skyld.

2. Paulus og romerne (v. 6-13)

Efter at have omtalt sig selv og sit evangelium går Paulus nu over til at beskrive sine læsere, nemlig de kristne i Rom. Ifølge v. 7 er de "Guds elskede", og ifølge v. 6 og 7 er de "kaldede til at tilhøre Jesus Kristus" og "kaldede til at være hellige".

På samme måde forholder det sig med os, om vi er kristne. Det skyldes ikke, at vi har afgjort os for Kristus (selvom vi har gjort det), men at Gud elskede os og kaldte os til sig. Følgen af dette er, at vi tilhører ham ("vi er hellige"). Paulus ønsker, at vi fortsat skal have del i den nåde og fred, som vi allerede er begyndt at modtage.

Efter denne indledning fortæller Paulus romerne, hvad han føler over for dem:

a. Han takker Gud for dem (v. 8), "fordi jeres tro omtales i hele verden". Det er ikke Paulus, der har bragt dem evangeliet, men det afholder ham ikke fra at takke for, at Rom er blevet evangeliseret.

b. Han beder for dem (v. 9 og 10). Selvom han ikke kender dem personligt, beder han "uophørligt" (v. 9), "altid" (v. 10) for dem. Han beder især om, at det nu, hvis det er Guds vilje, må lykkes ham at komme til dem.

Vi ved, at denne bøn blev besvaret, selvom det hverken skete på det tidspunkt eller på den måde, han havde forestillet sig. Omkring tre år senere kom han til Rom - ikke som en fri mand, men som fange, efter at han havde appelleret til kejseren. Gud besvarer undertiden vore bønner på en uventet måde.

c. Han længes efter at se dem (v. 11 og 12) og fortæller dem hvorfor. Det skyldes blandt andet, at han ønsker at give dem del i en eller anden åndelig nådegave (charisma) - måske hans undervisning eller formaning; men det skyldes også, at han (i ægte ydmyghed) ønsker at modtage noget fra dem. Han kender noget til det kristne fællesskabs mulighed for gensidig opmuntring. Og selvom han er apostel, er han ikke for stolt til at indrømme sit behov for det.

Lykkelig den missionær i dag, som rejser til et andet land eller en anden kultur med samme ydmyge og modtagelige ånd, ivrig efter at modtage såvel som at give, at modtage belæring såvel som at give belæring, at blive opmuntret såvel som at opmuntre.

d. Han har ofte sat sig for at besøge dem (v. 13) - ikke blot for at give eller modtage, men for at "kunne få nogen frugt" blandt dem som blandt andre hedningefolk, hvilket vil sige at vinde nogle af dem for Kristus. Det var meget passende, om hedningeapostlen skulle få en høst for evangeliet i selve hjertet af hedningeverdenen.

3. Paulus og evangelisation (v. 14-17)

Paulus fremsætter nu tre stærke personlige udtalelser, som viser, hvorfor det er ham så magtpåliggende at forkynde evangeliet.

v. 14: jeg står i gæld ...

v. 15: jeg er rede ...

v. 16: jeg skammer mig ikke ...

Grunden til, at disse udsagn virker så markante, er, at de står i direkte modsætning til indstillingen hos mange mennesker i kirken i vor tid. I dag betragter mange evangelisation som en ekstra valgmulighed for særligt interesserede, ja, ligefrem som en form for velgørenhed. Paulus opfattede det som en forpligtelse. Indstillingen i dag er præget af modvillighed og træghed, mens Paulus var præget af villighed og begejstring. Mange mennesker i dag skammer sig over evangeliet, mens Paulus frejdigt erklærede, at han ikke skammede sig over det.

Husk på at Paulus havde lige så mange grunde til at føle sig forlegen og utilpas ved situtationen, som vi har. Rom var verdens hovedstad, symbolet på romerrigets stolthed og magt. Rom omtalte man med ærefrygt. Alle håbede at få lejlighed til at besøge Rom blot én gang i deres liv, at se, stirre og undres. Så hvem var denne hersens Paulus, som ønskede at besøge Rom - ikke som turist, men som evangelist? Som troede, han havde noget,

Rom trængte til at høre? Hvad var dog dette for en dårskab og en formastelighed? Ifølge traditionen var Paulus en lille grim mandsperson med svage øjne og uden store talegaver. Hvad kunne han gøre sig håb om at opnå over for det stolte og mægtige romerrige? Ville han ikke gøre klogest i at holde sig væk? Og hvis han absolut skulle besøge Rom, ville det så ikke være klogt af ham at holde sin store mund lukket? Det mente Paulus ikke. Tværtimod. Han stod i gæld, var rede til og skammede sig ikke over at forkynde evangeliet. Hvad var da årsagen til, at han var så ivrig for evangeliets skyld?

a. Evangeliet er en gæld til verden

Der er to forskellige måder at komme i gæld på. Den første er at låne penge af én. Den anden er at få overdraget penge af en anden beregnet for tredjepart. Hvis jeg for eksempel lånte 1000 kr. af dig, ville jeg stå i gæld til dig, indtil jeg havde betalt dem tilbage. På samme måde hvis en af dine venner i London havde givet mig 1000 kr., som jeg skulle give dig; da ville jeg stå i gæld til dig, indtil jeg havde afleveret dem. I det første tilfælde ville jeg være kommet i gæld ved at låne, men i det andet tilfælde er det din ven i London, som har sat mig i gæld til dig ved at betro mig 1000 kr., som du skal have. Det er i denne anden betydning, Paulus stod i gæld til romerne. Han havde ikke lånt noget af dem, som han skulle betale tilbage. Men Jesus Kristus havde betroet ham evangeliet, som han skulle give videre til dem. Jesus havde indsat ham i dette gældsforhold, og som apostel til hedningerne stod han på en særlig måde i gæld til dem - "både til grækere og barbarer, både til vise og uforstandige".

På lignende måde står vi i gæld til verden. Hvis evangeliet er kommet til os, kan vi ikke beholde det for os selv. Ingen kan påberåbe sig monopol på evangeliet. Nej, de gode nyheder må deles med andre. Vi har pligt til at gøre det kendt.

Dette var Paulus' første tilskyndelse. Han var ivrig efter at forkynde evangeliet, fordi han stod i gæld. Alle er enige om, at det er vanærende ikke at betale en gæld. Vi burde være lige så ivrige efter at betale vor gæld, som Paulus var det.

b. Evangeliet er en Guds kraft til frelse

"Jeg skammer mig ikke ved evangeliet," skrev Paulus, "thi det er en Guds kraft til frelse ..."

Fornemmer vi ikke noget, der ligner heftighed, i Paulus' ord: "Jeg skammer mig ikke"? Selve den tanke, at Paulus kunne have skammet sig ved evangeliet, lyder komisk. Men det er den ikke.

Jeg hørte engang professor James Stewart fra Edinburgh prædike over denne tekst. I prædikenens løb sagde han: "Der er ingen mening i at hævde, at der er noget, man ikke skammer sig over, med mindre man har været fristet til at skamme sig over det." Der er ingen tvivl om, at Paulus havde følt sig fristet til det. Han vidste, at ordet om korset var en anstødssten for de stolte. Undertiden oplever vi den samme fristelse.

Hvordan overvandt Paulus denne fristelse til at skamme sig? - Og hvordan gør vi det? Kun ved at huske på, at evangeliet (som nogle foragter for dets svaghed) er en Guds kraft til at frelse syndere. Dette ved vi, fordi vi selv har oplevet det. Evangeliet har frelst os, ført os ind i et nyt og ret forhold til Gud, så han er vor Fader og vi er hans børn. Hvordan kan vi så skamme os over et evangelium, som har forvandlet os?

Se, hvordan Paulus udtrykker det. Logikken i v. 16 og 17 er klar. "Jeg skammer mig nemlig ikke ved evangeliet, *thi* det er en Guds kraft til frelse ... *Thi* i evangeliet åbenbares retfærdigheden fra Gud ..." Guds kraft er i evangeliet, fordi retfærdigheden fra Gud åbenbares i det. Dette udtryk er væsentligt for vor forståelse af Romerbrevet.

Hvad mente Paulus med "retfærdigheden fra Gud"? Er der tale om en guddommelig egenskab (vor Gud er en retfærdig Gud)? Er det en guddommelig aktivitet (Gud kommer for at redde os og gøre krav på os)? Eller er det en gave (Gud tildeler syndere en retfærdig status)?

Alle tre opfattelser er blevet gjort gældende. Måske er den mest tilfredsstillende løsning at kombinere alle tre. I Romerbrevet er "retfærdigheden fra Gud" Guds retfærdige måde at sætte mennesker ind i et ret forhold til sig selv på, hvilket han gør ved at tildele dem en retfærdighed, som ikke er deres egen, men hans. "Retfærdigheden fra Gud" er Guds måde at retfærdiggøre syndere på, hvorved han både demonstrerer sin retfærdighed og giver os sin retfærdighed. Det er Guds retfærdige måde, hvorpå han erklærer den uretfærdige retfærdig. Det er Guds handling, hvorved han sætter os i et ret forhold til sig selv uden derved at gøre sig selv uretfærdig.

Han gør det *ved Kristus* (den retfærdige, der døde for uretfærdige, sådan som Paulus senere forklarer det), og han gør det *ved tro*, det vil sige, når vi sætter vor lid til ham og råber til ham om barmhjertighed. Ja, hvad Gud gør, gør han "af tro til tro" eller "af tro fra først til sidst". For Gud havde adskillige århund-

reder forinden bekræftet det gennem Habakkuk: "Den retfærdige skal leve ved sin tro."

Det var Guds oplysning af Martin Luther, så han forstod denne sandhed, der udløste reformationen. I et tilbageblik på den tid, hvor han var i færd med at forberede sine forelæsninger over Romerbrevet, skrev han: "Jeg var blevet grebet af et voldsomt ønske om at forstå Paulus i Romerbrevet. Men det, som indtil da havde stået i vejen for mig, var ikke hjertets kulde, men ét eneste ord i 1. kapitel (1,17): "Guds retfærdighed åbenbares i det." Jeg hadede nemlig udtrykket "Guds retfærdighed", fordi jeg havde lært at forstå det som den retfærdighed, i kraft af hvilken Gud er retfærdig og straffer de uretfærdige syndere ... Nat og dag grundede jeg over dette ... indtil jeg begyndte at forstå, at Guds retfærdighed er den retfærdighed, som gør, at mennesket kan leve som retfærdig alene som en Guds gave, nemlig ved troen. Nu følte jeg det, som var jeg født på ny og gået ind gennem paradisets åbne porte. Skriften fik en helt ny mening. Hvor udtrykket "Guds retfærdighed" før havde været mig forhadt, omfattede jeg det nu med lige så stor kærlighed. Dette sted hos Paulus blev for mig selve porten til paradis."

Afslutning

Paulus' iver efter at forkynde evangeliet udsprang af hans erkendelse af, at evangeliet var (a) en ubetalt gæld og (b) Guds frelsende kraft. Det første gav ham en følelse af at stå i gæld (han var blevet betroet evangeliet), det andet gav ham en følelse af overbevisning (da evangeliet havde frelst ham, kunne det også frelse andre).

Også i dag er evangeliet såvel en gæld, der skal betales, som en kraft, der skal erfares. Først når vi har forstået disse sandheder, vil vi kunne sige med Paulus: "Jeg skammer mig ikke ved evangeliet ... jeg står i gæld ... jeg er rede til at forkynde evangeliet for hele verden."

Under overskriften

Under overskriften "Evangeliet og socialt ansvar" hedder det i Manila-manifestet: "Ydmygt skal vi prædike og undervise, tage os af de syge, give de sultne at spise, have omsorg for de fangne, hjælpe de underprivilegerede og handicappede, udfri de undertrykte. Mens vi erkender, at de åndelige gaver, at kald og sammenhænge er forskellige, er vi samtidig overbeviste om, at gode nyheder og gode gerninger er uadskillelige."

Om samme sag siger **Niels Jørgen Kobbersmed-Nielsen** efter konferencen:

Velkommen - til at forkynde evangeliet!
Normalt gør officielle velkomsthilsner ved større kristne stævner ikke indtryk på mig. Men jeg skal sent glemme de ord, hvormed Jovito Salonga, præsident for det filippinske senat, bød os velkommen i Manila. Uden selv at være deltager i konferencen kom senator Salonga til at samle nogle væsentlige tråde fra Lausanne IIs emner.

For det første fik vi her et uafrysteligt indtryk af Filippinernes elendige tilstand fra en, der kender sit land på nærmeste hold. Selvom landet råder over mange ressourcer, så er de enten ikke udnyttet, eller skævt fordelt. 70% lever under FN's fattigdomsgrænse, mens siger og skriver 81 familier kontrollerer nationens rigdomme. Mord og overfald hører til dagens orden og oprør og borgerkrig er en konstant trussel. 14 dage før vi kom til Manila var 40 medlemmer fra senator Salongas egen kirke brutalt blevet myrdet, mens de holdt søndagsskole. Deres "forseelse"? De ville ikke bidrage til de kommunistiske oprørsstyrker.

Selvom man som gæst møder mange smil og en charmerende venlighed, så kan det ikke dække over indtrykket af hjemløse mennesker, tiggende børn i gaderne, de fattiges slumkvarterer - og de gule, nedslidte taxier, som japanerne kasserede for 10 år siden eller mere! En nation, der under - eller over - overfladen er præget af uro, lidelse og modløshed.

Ind i den sammenhæng skal evangeliet om Jesus Kristus, verdens lys, altså forkyndes på Filippinerne, pointerede Salonga. Ikke bare fra prædikestole, men i kontorer, på fabrikker og i landbrug, i skoler, i mørke fængselsceller, i de sultne og hjem-

løses flygtningelejre. Vi kan ikke bygge vores egen private trappe til himlen og nøjes med at vinke ned til vort lidende folk, slutte-de Salonga.

Med denne stærke, åbenhjertige velkomst havde han på en mærkelig måde samlet noget af det, som gik igen på Lausanne II:

Evangeliet om Jesus Kristus skal vi række videre under vores helt anderledes dejlige forhold, samtidig med at vi ikke bare vinker til vores lidende næste, men deler det daglige brød med ham. Og "vi" - det er ikke bare præster o.lign. Kaldet til mission gælder enhver Jesus-discipel. (For resten er senator Salonga selv lægprædikant i sin kirke.) Og endelig var det sundt fra et førstehåndsvidne at høre, at vanskelige vilkår ikke overflødiggør evangeliet. Tværtimod!

Under samme overskrift "Evangeliet og socialt ansvar" hedder det videre i manifestet: "Vor stående forpligtelse til social handling skyldes ikke en forveksling af Guds rige med et kristianiseret samfund. Den er snarere en erkendelse af, at evangeliet har uomgængelige sociale implikationer. Sand mission kan ikke skilles fra inkarnation. Man må med ydmyghed gå ind i andre menneskers tilværelse, identificere sig med deres sociale virkelighed, deres sorg og lidelse og deres kamp for retfærdighed mod undertrykkende magter. Dette kan ikke gøres uden personlige ofre."

Om dette siger **Flemming Kramp**:

Spændingsfeltet fastholdt

Når bussen kørte fra hotellet til konferencecentret gik turen igennem nogle af de fattige kvarterer for ikke at sige slum.

Fire gange om dagen blev vi konfronteret med bølgeblik, barakker, plastichalvtag osv. på vej til eller fra konferencen om verdensevangelisation.

Hvordan lever - eller overlever - man i denne spænding mellem hotellets air-konditionerede værelser med barskab og så den fattigdom, der lyste os i møde? Det gør man ved at holde stædigt fast i begge dele og være bevidst om det spændingsfelt, man lever i.

En konference som Lausanne II kræver nogle rammer for at kunne lykkes: tolke, mødesale, hotelrum, transportmidler, video,

telefax osv.

Men lige så vigtigt er det at være bevidst om, at man befinder sig på en ø midt i et hav af typiske 3. verdens problemer. Den største oplevelse på denne konference var for mig, at vi blev fastholdt i denne spænding. I videoindslag, foredrag, seminarer og værksteder blev 3. verdens problemerne bragt til os og lå som en understrøm under meget af det, der i øvrigt foregik på konferencen.

Når det blev så stor en oplevelse, skyldes det nok, at man traditionelt plejer at sige, at "de evangelikale" især beskæftiger sig med de åndelige sider af kristenlivet og ikke har megen sans for at afhjælpe den sociale nød. Omsorgen for "fortabte" er vigtigere end omsorgen for "fattige".

Ganske vist har Lausanne-pagten i afsnit 5 beskrevet vigtigheden af det sociale ansvar, men på Lausanne II var det tydeligt, at det ikke er noget, man som kristen kan vælge fra. Det hører med - med en bydende nødvendighed, og i Manila-manifestet blev det da også udtrykt så klart, som det kan ønskes.

At leve i dette spændingsfelt er vores lod som kristne. At høre det sagt på Lausanne II i et sprog, der ikke levner mulighed for bortforklaring, var en af de store oplevelser for mig.

Under overskriften "De menneskelige vidner" hedder det: "Det er med taknemlighed, vi anerkender, at børn og unge beriger menighedens gudstjeneste og mission med deres begejstring og tro. Vi må lære dem at evangelisere og oplære andre, så at de kan nå deres egen generation for Kristus."

Om samme sag siger **Annette Lundgaard**:

Plads til de unge?

I udvælgelsen af deltagere til konferencen lagde man vægt på, at yngre ledere skulle være godt repræsenteret. Den kategori hører jeg til, og da jeg tillige beskæftiger mig med ungdomsarbejdet i kirken, var det naturligt denne side, jeg også interesserede mig for ved konferencen - ud af den brede vifte af muligheder og emner, der var at vælge imellem.

I Manila-manifestet påpeges den rigdom, kirken har i børn og unges entusiasme. Den entusiasme fik vi i Manila lov til at

blive smittet af gennem gruppen King's Kids bidrag til konferencen. Det var ægte begejstret entusiasme! Med sangen "Carry the light" blev fakkelløbet markeret, hvor indtil videre godt 410.000 børn og unge har løbet i 51 lande - også i Danmark. Fakkelløbets symbolik, hvor unge løber med ilden - giver den videre - og når ud til alle afkroge af verden, må blive en udfordring til også at tage unge alvorligt i deres iver for at nå deres egen generation med evangeliet. Konferencen blev ikke en afslutning på fakkelløbet. I stedet blev faklen sammen med alle deltagere "sendt ud" under en ceremoni ved konferencens afslutning. Budskabet må ud til stadig flere og flere.

Manifestet understreger videre nødvendigheden af oplæring, discipelskab og evangelisation. Dette blev der konkret arbejdet med i flere seminarer, hvor bl.a. følgende emner blev taget op: "Hvordan skabes der disciple?" "Hvordan hjælper vi de unge til at blive 'verdens-kristne' - missionærer over for venner og i verden?"

Det kræver en speciel udrustning. Udfordringen ligger for mig i at gøre brug af den begejstring og kapacitet, der er i børn og unge. Vi må lade dem inspirere kirken, men samtidig må kirken være sig bevidst, at der er brug for hjælp, oplæring og vejledning, så de unge kan blive effektive "fakler", der hvor de er. De unge har lyst, mod og så meget at give kirken. Lad os hjælpe dem til at være troværdige vidner. Lad dem få plads til at være unge vidner.

Manila-konferencens tema "Forkynd Kristus indtil han kommer" havde et undertema: "Et kald til hele kirken til at bringe hele evangeliet til hele verden". Manila-manifestet har samme undertema, og det afspejles også i manifestets opbygning.

Om dette siger **Theodor Jørgensen**, der deltog i konferencen som observatør:

Viljen til Helhed

Viljen til helhed var et bærende element i Manila-konferencen. Den kom til udtryk i det ene af konferencens hovedemner, "Et kald til hele kirken til at bringe hele evangeliet til hele verden". Den bestemte strukturen i selve programmets opbygning og kom

gang på gang til orde i de forskellige indlæg. Derfor måtte helheden også blive et gennemgående tema i Manila-manifestet. Men man bør også lægge mærke til rækkefølgen, hvori helheden behandles både i de indledende teser og i den uddybende forklaring.

Der begyndes med "Det hele evangelium". Og i dette afsnit bliver forbindelsen til konferencens andet hovedemne: "Forkynd Kristus indtil han kommer" tydelig. Det hele evangelium betyder under alle omstændigheder en uforkortet forkyndelse af Kristus som verdens eneste frelser. Og frelse er der kun for den, der bevidst antager Kristus i tro. Enhver tale om, at Guds nåde skulle kunne være virksom til frelse uden for den udtalte forkyndelse af og bekendelse til Kristus, afvises klart. Her står Lausannebevægelsen fast på en eksklusiv forståelse af evangeliet og ser netop i den evangeliets helhed fatsholdt. Den modsvares af en understregning af, at hele menneskets virkelighed er undergivet syndens herredømme.

Men det betyder så også, at det er hele menneskets virkelighed, der er omfattet af den frelse, som evangeliet skænker, også dets kultur og sociale virkelighed. Skriftens vidnesbyrd gør det tydeligt, at evangeliet er godt nyt for fattige, forfulgte og undertrykte. Forkyndelse af det hele evangelium indebærer derfor profetisk fordømmelse af social uretfærdighed af enhver art, men samtidig også, at den følges op af handlinger, der bekæmper social uretfærdighed og politisk vold og afhjælper nøden. Ellers mister forkyndelsen sin troværdighed.

Netop derfor er det så vigtigt, at hele kirken bliver inddraget i forkyndelsen af evangeliet. Bliver den overladt alene til dem, der har et særligt kirkeligt embede, og kun til mænd, er det en umyndiggørelse af lægfolket og en undertrykkelse af kvinderne. Og det er en fornægtelse af det hele evangelium og hindrer det i at nå hele den menneskelige virkelighed. Det samme sker, når en bestemt konfessions eller trosretnings forståelse af evangeliet vil gøre sig til den eneste sande eller ikke vil anerkende andre måder at leve kristenlivet på end sin egen. Da kan det nemlig meget vel være ens egen kulturelle baggrund og særlige menneskelige forudsætninger, man begrænser evangeliet til eller måske endda sætter i evangeliets sted. Derfor understreger Manila-manifestet samarbejdets nødvendighed i evangeliseringen, idet man som økumenisk model for dette samarbejde vælger "enhed i for-

skellighed". Til det at hele kirken inddrages hører også, at evangeliseringen både sker på græsrodsplan gennem de lokale menigheder og igennem mere overordnede organer, hvor man også fremhæver fælleskirkelige organisationers betydning. Endelig indebærer det, at hele kirken er inddraget i evangeliets forkyndelse, at kristne ikke kan begrænse evangeliet til kun at gælde for bestemte områder af deres liv, medens andre holdes udenfor. Det berøver det kristne vidnesbyrd dets integritet.

Det afsluttende afsnit omhandler forpligtelsen til at nå hele verden med evangeliets forkyndelse. Og i fuld konsekvens af den helhedsforståelse, som er gjort gældende i det foregående, forstås "hele verden" flerdimensionalt. Det er den indlysende udfordring, som ligger i, at der fremdeles er et stort antal folkegrupper, der endnu ikke har fået mulighed for at høre evangeliet. Her betyder "hele verden" menneskeheden i hele dens omfang. Og Manila-manifestet henstiller til kirkerne, at de forpligter sig til efter bedste evne at nå hele verden med evangeliet inden år 2000. Men "hele verden" forstås også i en dybdedimension. Evangeliet skal omfatte hele verdens liv til frelse. Guds ord skal helt blive kød. Det skal gå ind i de sammenhænge, hvor det bliver forkyndt, for at forandre dem. Derfor gælder det om at forstå disse sammenhænge helt, hvad enten det drejer sig om den såkaldt moderne verden med dens højteknologi og tilsvarende økonomiske verdensorden, med dens stadig voksende storbyer og alle de problemer, denne udvikling skaber. Eller det drejer sig om de forskellige kulturer, mennesker lever i. Først i denne dybdedimensionale forståelse af hele verden tages den fulde konsekvens af det hele evangelium.

Jeg har i det foregående forsøgt at markere viljen til helhed som en gennemgående linie i Manila-manifestet. Her til sidst vil jeg stille et par spørgsmål.

1. Er den bibelske forståelse af helheden kommet fuldtonende til orde i manifestet? Sagt på en anden måde: Er Manila-manifestet så meget centreret omkring 2. trosartikel, at hverken 1. eller 3. trosartikel får indflydelse på helhedsforståelsen? Jeg savner en skabelses- og Helligåndsteologi i manifestet. Eller rettere: Den kristne bekendelse til den treenige Gud har for mig at se ikke gjort sig tilstrækkelig gældende i manifestets udformning. Kristus er Ordet fra evighed, ved hvem og til hvem alt er skabt. Og Helligånden er også skaberånden, ikke kun forløser- og nyskaberån-

den. Derfor er den faldne verden ikke uden nåde og således heller ikke uden Kristus, og kan ikke være det, for ellers ville den være gået til grunde for længe siden. Siges dette klart nok i manifestet? En afklarethed på dette punkt er nemlig forudsætningen for virkelig at kunne forkynde evangeliet inkarnatorisk og kontekstuelt.

2. Og hvordan forholder det sig med helhedsforståelsen af kirken? Manila-manifestet understreger, at man ikke forfængeligt sætter lighedstegn imellem den hele kirke og den evangelikale bevægelse. Men gør man det ikke alligevel, når man fremhæver den hele kirke som redskab for forkyndelsen af det hele evangelium og så sidenhen i afsnittet om den hele verden skelner imellem engagerede kristne, hvis tal man beregner til 500 millioner, der er det egentlige potentiale i verdensmission, og så uengagerede eller såkaldte navnekristne? Hvor har man tallet fra? Er det sammenfaldende med det skønsmæssige omfang af den evangelikale bevægelse? Så har man efter min opfattelse ikke taget tilstrækkelig ved lære af Ny Testamentes beretninger om synagogeforstanderen Jairus, den kananæiske kvinde eller den romerske høvedsmand og Jesu advarende ord med henblik på dommedag, hvor vi vil komme til at undre os over, hos hvem Jesus har fundet tro (jvf. Mark. 5,21-43; 7,24-30; Matt. 8,5-13).

Og man har identificeret kristentroen med en ganske bestemt måde at tro på, altså gjort netop det, man selv tager afstand fra. Først en åbenhed for, at Helligånden virker tro, hvor man selv måske ikke har forventet den, skaber grundlaget for det omfattende samarbejde, som manifestet med så stærke ord understreger nødvendigheden af i evangeliets forkyndelse ved den hele kirke for den hele verden.

Under overskriften "Hele kirken" hedder det: Hele evangeliet skal forkyndes af hele kirken. Hele Guds folk er kaldet til at tage del i den opgave. .... Vi beklager dybt, at mange af vore menigheder er indadvendte, mere optaget af selvopretholdelse end af mission."

Om samme sag siger **Leif Andersen**:

Det må få konsekvenser

Den mest spændende udfordring fra Manila bliver vistnok at få konverteret den umiddelbare, voldsomme oplevelse (som mine kolleger og elever ikke kan bruge til noget!) til konkrete visioner og arbejdsformer! Jeg er klar over nu, at konferencen ikke har gjort arbejdet for mig, kun peget de emner ud, jeg nu selv skal knokle med! Havde vi fået forberedelsesmateriale tilsendt, var udbyttet sikkert blevet endnu større, men for den, der selv vil gøre en indsats for at støve nyt materiale op, skulle der være nok at rive i de næste mange år.

Jeg er dybt frustreret over alt det, der *ikke* blev arbejdet med: Forholdet til romersk katolicisme, skelnen mellem de forskellige niveauer og former for samarbejde, spørgsmålet om lærerelativisme og meget andet. Og det havde været lettere at tage inspirationen til sig, hvis der var blevet udvist større problembevidsthed her! Men det må ikke lamme os. Hvis vi virkelig har været ansvarlige deltagere, må vi også vise os villige og voksne til at gå ind i forpligtelsen til at sortere og vurdere! Det kan naturligvis ikke være meningen, at vi enten forkaster alt blankt, fordi noget virkede galt på os, eller sluger alt råt, fordi det var så stærk en oplevelse!

Som enkelt udfordring vil jeg derfor ikke fremhæve det, som blev den største oplevelse - stærk, men konfliktfyldt! - nemlig enheden iblandt os. Derimod har jeg med mig som den største udfordring fra Manila: at *evangelisation og vækkelse må blive hele menighedens sag.* "Skal vi nå hele verden med evangeliet, må hele kirken mobiliseres."

Det gjaldt kaldet til mig selv: at jeg aldrig, aldrig mere må oplære andre til evangelisation uden selv at være hverdagsevangelist! Og det gjaldt kaldet til dem, jeg er sat til at undervise: at vi vækker de sovende missionsfolk til igen at være missionerende...

Ikke mindst var det forfriskende at møde et selvbevidst kald fra lægfolk til lægfolk - forfriskende flabet serveret! Det var så opmuntrende og udfordrende netop til det arbejde, jeg lever for (og for øvrigt for en gangs skyld direkte oversætteligt til vore menighedssammenhænge og vor troslære).

Og det var et foruroligende spørgsmål, om vi lader unge og ældre finde ind i tjenesten i overensstemmelse med de nådegaver, Gud vil give dem, eller om vi presser dem ind i fastlåste struk-

turer.

Men jeg kan blive helt klam ved tanken om, at det blot fuser ud i en tom to-måneders begejstring. Vi står til *himmelsk regnskab* for, hvad vi fik i Manila. Får det ikke konsekvenser for vores menighed, får det konsekvenser for os selv. Gud beskytte os mod os selv.

Under overskriften "Vanskelige situationer" hedder det: "Jesus sagde med rene ord til sine efterfølgere, at de måtte vente modstand. 'Har de forfulgt mig, vil de også forfølge jer' (Joh. 15,20). Disse forudsigelser af, at de kristnes lidelser både er uundgåelige og har gavnlige virkninger, er altid gået i opfyldelse - også i vor tid. Der har været mange tusinde martyrer. Situationen er stort set den samme i dag."

Nogle kristne oplever sandheden i disse ord meget konkret, og det kom også til udtryk på konferencen, bl.a. den aften, som **H.K. Neerskov** henviser til i det følgende:

Vidnesbyrdet fra de forfulgte kristne

Det var berigende at være med i Lausanne i 1974. Det var overvældende at være med til Lausanne II i Manila. 15 års udvikling havde også sat sit præg på Lausanne II. Ledelsen havde ladet det karismatiske islæt få en rimelig plads. Allerede fra begyndelsen blev vi mindet om, at en femtedel af verdens kristne er karismatikere, at en fjerdedel af alle fuldtidsarbejdere er karismatikere, og at halvdelen af alle omvendelser i dag sker gennem karismatikere (ifølge dr. David B. Barrett).

En ting, som gjorde særligt indtryk på mig i Manila var den aften, de forfulgte kristnes sag var fremme med en understregning af, at 65 lande er lukket for traditionel mission, og her bor ca. halvdelen af verdens befolkning.

Prentet i min bevidsthed står et enkelt vidnesbyrd om Guds store omsorg for et lille menneske. Et vidnesbyrd om et menneskes oplevelse, men fremført under Åndens inspiration. Hvis hver eneste kristen i verden ville vidne så enkelt og så grebet om Gud, ville vi snart nå til "verdens ende" med evangeliet.

Det var vor sorte bror fra øgruppen Comorerne. Han var den første kristne i sit samfund, og da han ønskede større indsigt for at kunne vinde sit folk, tog han på bibelskole. Da han kom tilba-

ge blev han straks arresteret og anbragt i en celle, som var så lille, at han hverken kunne ligge ned eller sidde, og maden, man gav ham, var rædselsfuld.

Vor sorte bror fortsatte: "Jeg råbte til Gud, at jeg ikke kunne udholde at stå op dag og nat i månedsvis uden at få nogen søvn. Så gjorde Gud et mirakel for mig. Jeg følte, hvordan cellen blev forvandlet til den dejligste dobbeltseng. Da de gav mig maden, kunne jeg ikke spise den. Det var ris, som var så saltet, at det brændte i munden. Derfor bad jeg til Gud: 'Giv mig noget andet at spise!' Men Gud svarede, at jeg skulle spise det, jeg havde i hånden, og nu smagte det som det lækreste mad, jeg nogensinde havde fået.

Efter tre måneder blev jeg hentet til domsafsigelse. En folkedomstol, som ikke var længe om at forhøre mig, gav mig tre valgmuligheder: Øjeblikkelig henrettelse, livsvarigt fængsel eller udvisning fra mit land. Jeg kunne ikke vælge. Jeg havde kone og otte børn, og jeg ville også gerne bringe evangeliet til mine landsmænd. I min nød faldt jeg på knæ og bad Gud om at vise mig, hvad der var hans vilje. Pludselig begyndte alle at skrige, at jeg måtte være sindssyg og derfor burde løslades. Det blev jeg - og i dag er 170 af mine landsmænd kristne."

Under overskriften "Vidnernes integritet" hedder det: "Vor udfordring til andre om at fornægte sig selv, til at tage deres kors op og følge Kristus vil lyde hul, med mindre det er åbenlyst, at vi selv ikke ligger under for selvisk ærgerrighed, uhæderlighed og begærlighed, og at vi lever et liv i enkelhed, tilfredshed og gavmildhed.

Vi sørger over, at kristne ofte er kommet til kort, hvilket vi ser både hos enkeltpersoner og menigheder."

Om samme sag siger **Leif Rasmussen**:

Hvad må det koste mig?

I den overvældende mængde af indtryk og ord, som oplagredes i sindet under 10 dages evangelisationskonference, er der et perspektiv i kaldet til anpart i verdensmission, som på en stærk måde foruroligede og udfordrede mig, og som også nu, når Lausanne II ses i bakspejlet, fortsætter med at ruske op i mig. Det

var talen om villighed til at påtage sig de ofre, som forpligtelsen i evangeliets tjeneste indebærer. Det blev stærkt pointeret i foredragene en af de sidste formiddage i Manila og afspejles i flere passager af Manila-manifestet.

Lausanne-pagten slår fast, at vi ikke må foregøgle os, at verdensevangelisation er en opgave, der kan varetages ansvarsbevidst, uden at vi må bringe ofre. Og i personlige vidnesbyrd fra konferencedeltagere i Manila kom det påtrængende stærkt og konkret ind på livet af os, hvad det for nogle af Guds folk i vor tid kan indebære af ofre at være tro mod kaldet til at bekende Jesu Kristi navn og ikke gå på akkord.

Da bliver det svært at skubbe de anfægtende og ransagende spørgsmål fra sig som uvedkommende: "Hvor højt prioriterer *du* kaldet til at være Jesu efterfølger i formidlingen af evangeliet til dem, der endnu står uden for Guds rige? Hvad må det koste at gå ind under forpligtelsen til ikke at holde evangeliets rige gave for sig selv?"

Nogle af os må vedgå, at det egentlig blev så beskæmmende minimalt, hvad vi satsede af ofre - både materielt og eksistentielt - for evangeliets skyld, og for at andre skulle høre om det eneste navn, hvori der er frelse for en fortabt menneskeslægt. Ja, det er faktisk ikke rimeligt overhovedet at bruge ordet "offer" om vort engagement. Hverken når vi konfronteres med aktuelle forhold for nutidskristne andre steder på kloden, eller når vi lytter os ind på, hvad Bibelen beskriver som normalvilkår for mennesker, der er grebet af Kristus. Kan vi som Paulus se lænker og trængsler åbent i møde og tale om ikke at regne vort liv for noget? "Det har intet værd for mig selv, når blot jeg kan fuldende mit løb og den tjeneste, jeg har fået af Herren Jesus: at vidne om Guds nådes evangelium" (Ap.G. 20,24).

Foruroligelsen og udfordringen fra hin formiddag om "Forpligtelse og offer" kommer jeg ikke så let om ved. Og mon jeg skulle være ene om at have grund til i læsningen af Manila-manifestet at standse op en ekstra gang i selvbesindelse, hver gang ordet "offer" forekommer? Jeg tror det ikke. For resten er det også manifestets allersidste ord. Hvis det får lov til at stå igen og med sin efterklang udfordre mange af os til en eksistensjustering, så vover jeg at forestille mig, at det vil sætte helt formidable spor i verdensevangeliseringen i vor tid. Og det ville bestemt ikke være ringe.

Hvert af Manila-manifestets 12 kapitler slutter med et afsnit, der er formuleret som en bekendelse. Kapitlernes sidste afsnit indledes enten med ordene "Vi beklager", "Vi bekender" eller "Vi angrer". Disse bekendelser i manifestet afspejler et gennemgående træk ved konferencen.

Om dette siger **Ole Lundegaard**:

Selvransagelse og tro

En ting ved konferencen, som jeg især hæftede mig ved, var den ydmyghed, der generelt kom til udtryk i foredragene og i mange vidnesbyrd i plenum og seminarer. Denne ydmyghed skinner klart igennem i Manila-manifestet, især i mange af manifestets "bekendelser". Konferencen var i høj grad præget af selvransagelse og afstandtagen fra den triumfalisme, der alt for ofte har kendetegnet kirken, men som stemmer så dårligt overens med dens Herre. I en tid, hvor mennesker i højere og højere grad bliver ofre for politiske, økonomiske og religiøse magtudøvere, der hver tjener deres egen sag, er det godt, at de evangelikale kirker slår fast, at vor opgave alene er at følge Jesus Kristus, vor Herre, som var tjener og ikke magtudøver, som ofrede sig og ikke tjente sin egen sag.

Mange vidnesbyrd fra personer, der trods deres fattigdom ofrede det lidt, de havde, for at kunne tjene deres medmennesker, var en stor udfordring til os i den rige del af verden, der ofte klamrer os til vore besiddelser frem for at klamre os til evangeliet.

Men lige så glædelig som denne ydmyghed og selvransagelse fra den rige del af kirken var, var det, at man ikke blev stående der. Selvransagelse kan somme tider blive til lutter selvynk og kan virke lammende for fornyelse. Det blev ikke resultatet af Lausanne II! Selvransagelsen var forenet med en stærk tro på evangeliets sandhed og dets uovervindelige kraft, når det lyder og leves i hele dets fylde. Netop dette ønske om at tjene hele evangeliets sag og ikke kun vore egne "sær-evangelier", der udskiller enkelte dele som særlig "evangeliske", er udtryk for et positivt udsyn. En sådan holdning giver mulighed for en frugtbar økumenisk samtale. Denne samtale føler jeg mig udfordret til at tage op for Kristi missions skyld.

Manila-manifestet

Introduktion ved Kai Kjær-Hansen

Som ethvert andet konference-dokument er Manila-manifestet ikke faldet ned fra himlen. Og det er blevet til i flere omgange. *Før* konferencen og på baggrund af de konference-foredrag, som da forelå i skriftlig form, lavede John Stott et første udkast. *Under* konferencen udfærdigede en komite en anden udgave på baggrund af Stotts forarbejde. Denne anden udgave blev omdelt til konferencens deltagere, som så kunne give kritiske bemærkninger til komiteen, hvilket bl.a. den danske delegation gjorde. Efter nogle hårde arbejdsdage og -nætter for komiteen kunne tredje-udgaven forelægges for forsamlingen den sidste dag i Manila. Den tredje udgave udgør det endelige Manila-manifest.

John Stott har i dette forløb været centralt placeret. I 1974 var han også "arkitekten" bag Lausanne-pagten. I et interview udtaler Stott: "Det at skrive en bog eller lave et manifest er vist det nærmeste en mand kan komme det at føde et barn".

Manila-manifestet er et supplement til Lausanne-pagten, ikke en erstatning herfor. Når man tænker på alle de synspunkter, der skal tages hensyn til, når et sådant dokument skal færdiggøres, kan alle ikke være lige begejstrede for alt i manifestet. Nogle synes, at man på visse punkter er gået for vidt, andre, at man på de samme punkter ikke er gået vidt nok.

Stott udtaler, at det har beriget hans liv og kristne erkendelse at lytte til, hvad andre siger i en sådan proces. Den gensidige lytten er berigende. Også på en anden måde vil han gerne lytte: Han vil lytte til Skriften og samtidig lytte til den moderne verden og så forsøge at kæde dem sammen. Et nøgleord finder han i denne sammenhæng i Jakobsbrevet: "Enhver skal være snar til at høre, sen til at tale, sen til vrede" (1,19).

Det nære forhold mellem evangelisation og kirkens sociale ansvar er betonet i manifestet. Mellem karismatiske og ikke-karismatiske synspunkter er der forsøgt en afbalanceret udtalelse, som viser, at begge grupperinger har hjemstedsret inden for Lausanne-bevægelsen. Med de spændinger som det nu engang indebærer - og de kom også frem ved Manila-mødet. Endelig tales der om samarbejde mellem evangelikale kristne. I en dansk sammenhæng vil nogle, der er tilsluttet den danske Lausanne-gruppe,

understrege, at de opfatter Lausanne-bevægelsen som et forum på lederplan. Men alt er nok ikke klaret dermed.

Manila-manifestet forsøger at fastholde konferencens deltagere på, hvad Manila-mødet nu engang gik ud på. Det forsøger videre at delagtiggøre andre evangelikale kristne, som ikke var med, i konferencens indhold. Endelig henvender dokumentet sig til andre kristne - også til dem, der ellers ikke identificerer sig med Lausanne-bevægelsen som sådan.

Selvom Manila-manifestet ikke er faldet ned fra himlen, har det en sådan kvalitet, at det kan virke stimulerende på alle tre grupper og fastholde missionsforpligtelsen, den nemlig, at forkynde Kristus for alle folkeslag, indtil han kommer.

Manila-manifestet

Et kald til hele kirken til at bringe hele evangeliet til hele verden.

Introduktion

I juli 1974 afholdtes den Internationale konference om Verdensevangelisation i Lausanne, Schweiz, og Lausanne-pagten blev udsendt. I juli 1989 mødtes vi mere end 3000 med samme formål fra omkring 170 lande, og vi har udsendt Manila-manifestet. Vi er taknemlige for den modtagelse, vi har fået af vore filippinske brødre og søstre.

I løbet af de femten år, som er gået mellem de to konferencer, er der blevet afholdt mindre konsultationer om emner som fx "Evangeliet og kulturlivet", "Evangelisation og socialt ansvar", "En enkel livsstil", "Helligånden" og "Omvendelse". Disse møder og rapporterne fra dem har bidraget til en afklaring af Lausanne-bevægelsens overvejelser af disse spørgsmål.

Et "manifest" er en offentlig erklæring om overbevisninger, intentioner og motiver. Manila-manifestet tager de to temaer fra konferencen op: "Forkynd Kristus indtil han kommer" og "Et kald til hele kirken om at bringe hele evangeliet til hele verden". Manifestets første del består af 21 knapt formulerede teser. Dets anden del udfolder disse i 12 afsnit, som sammen med Lausanne-pagten anbefales til studium og handling.

21 teser

1. Vi er overbevist om, at vi fortsat er forpligtet på Lausanne-pagten som grundlag for vort samarbejde i Lausanne-bevægelsen.

2. Vi er overbevist om, at Gud i Det gamle og Det nye Testamentes skrifter har givet os en autoritativ åbenbaring af sig selv og sin vilje, sine frelseshandlinger og deres betydning, og sit mandat til mission.

3. Vi er overbevist om, at evangeliet er Guds blivende budskab

til verden, og det er vor agt at forsvare, forkynde og leve det ud.

4. Vi er overbevist om, at om end mennesket er skabt i Guds billede, er det ikke desto mindre syndigt, skyldigt og fortabt uden Kristus, og at denne sandhed er en nødvendig forudsætning for evangeliet.

5. Vi er overbevist om, at historiens Jesus og herlighedens Kristus er samme person, og at denne Jesus Kristus er helt igennem enestående; for han alene er den inkarnerede Gud, vor forsoner, dødens besejrer og den kommende dommer.

6. Vi er overbevist om, at Jesus Kristus på korset tog vor plads, bar vore synder og døde vor død; og at Gud alene af den grund frit tilgiver dem, som bringes til omvendelse og tro på ham.

7. Vi er overbevist om, at andre religioner og ideologier ikke er alternative veje til Gud, og at menneskelig religiøsitet, med mindre den er genløst af Kristus, ikke fører til Gud, men til dom; for Kristus er den eneste vej.

8. Vi er overbevist om, at vi på en synlig måde skal demonstrere Guds kærlighed ved at vise omsorg for dem, som er berøvet retfærdighed, værdighed, mad og bolig.

9. Vi er overbevist om, at forkyndelsen af Guds rige med retfærdighed og fred kræver fordømmelse af enhver form for uretfærdighed og undertrykkelse, både hvor den stammer fra enkeltpersoner og fra samfundssystemer; vi vil ikke vige tilbage for at aflægge dette profetiske vidnesbyrd.

10. Vi er overbevist om, at Helligåndens vidnesbyrd om Kristus er absolut nødvendigt for evangelisation, og at hverken ny fødsel eller nyt liv er muligt uden hans overnaturlige gerning.

11. Vi er overbevist om, at åndelig kamp kræver åndelige våben, og at vi både må prædike ordet i Åndens kraft og konstant bede om, at vi må få del i Kristi sejr over ondskabens magter og myndigheder.

12. Vi er overbevist om, at Gud har overdraget hele kirken og hver enkelt kristen det hverv at gøre Kristus kendt i hele verden; vi længes efter at se alle lægfolk og ordinerede sat i gang med og uddannet til denne opgave.

13. Vi er overbevist om, at vi, som hævder at være lemmer på Kristi legeme, i vort fællesskab må overskride de skel, der sættes af race, køn og klasse.

14. Vi er overbevist om, at Åndens gaver er givet til hele Guds folk, kvinder og mænd, og at deres samarbejde om evangelisation må modtages med glæde.

15. Vi er overbevist om, at vi, der forkynder evangeliet, må leve det ud i et liv i hellighed og kærlighed; ellers vil vort vidnesbyrd miste sin troværdighed.

16. Vi er overbevist om, at enhver kristen menighed må åbne sig mod sit lokalsamfund med evangeliserende vidnetjeneste og menneskelig omsorg.

17. Vi er overbevist om, at det er bydende nødvendigt, at kirker, missionsselskaber og andre kristne organisationer arbejder sammen om evangelisation og socialt arbejde, og at de afstår fra konkurrence og undgår overlapning.

18. Vi er overbevist om, at vi har pligt til at studere det samfund, vi lever i, for at kunne forstå dets strukturer, værdier og behov med henblik på at udvikle en meningsfuld missionsstrategi.

19. Vi er overbevist om, at verdensevangelisation er presserende, og at det er muligt at nå de folk, som endnu ikke er nået. Derfor sætter vi os for, at vi i det sidste årti i det tyvende århundrede vil give os selv til disse opgaver med fornyet beslutsomhed.

20. Vi er overbevist om, at vi må vise solidaritet med dem, som lider for evangeliet, og vi vil søge at forberede os selv på den samme situation. Vi vil også arbejde for religiøs og politisk frihed overalt.

21. Vi er overbevist om, at Gud kalder hele kirken til at bringe hele evangeliet til hele verden. Det er derfor vor faste beslutning, at vi vil forkynde det trofast, indtrængende og opofrende, indtil han kommer.

A. Hele evangeliet

Evangeliet er de gode nyheder om Guds frelse fra ondskabens magter, om oprettelsen af hans evige rige og om hans endelige sejr over alt, som sætter sig op mod hans vilje. I sin kærlighed besluttede Gud at gøre dette, før verden blev til, og han virkeliggjorde sin frelsesplan for at befri os fra synden, døden og dommen ved vor Herre Jesu Kristi død. Det er Kristus, som frigør os og forener os i sit genløste fællesskab.

1. Menneskets nød

Vi er forpligtet til at prædike hele evangeliet, det vil sige evangeliet i hele dets fylde. For at kunne dette må vi forstå, hvorfor mennesker har brug for det.

Hvert enkelt menneske har en iboende værdighed og værdi, fordi det er skabt i Guds billede til at kende, elske og tjene ham. Men på grund af synden er hver eneste del af deres menneskelighed blevet forvrænget. Menneskene er blevet selvkredsende, selviske oprørere, som ikke elsker Gud og deres næste, som de burde. Som konsekvens heraf er de blevet fremmedgjorte både over for deres skaber og for resten af hans skaberværk, hvilket er den grundlæggende årsag til den smerte, rodløshed og ensomhed, som så mange mennesker lider under i dag. Synden giver sig også tit udslag i samfundsnedbrydende adfærd, i grov udbytning af andre og i en rovdrift på jordens ressourcer, som Gud har gjort menneskene til sine forvaltere af. Menneskeheden er skyldig, uden undskyldning, og befinder sig på den brede vej, som fører til fortabelsen.

Selvom Guds billede i mennesket er blevet fordærvet, er mennesket stadig i stand til at have indbyrdes relationer bestemt af kærlighed, til at udføre ædle handlinger og til at frembringe smuk kunst. Og dog er selv det fineste, mennesket kan udrette, håbløst ufuldkomment og kan umuligt kvalificere nogen til at træde ind i Guds nærvær. Mennesket er også et åndeligt væsen, men åndelige øvelser, meditation og selvsuggestion kan højst lindre dets nød; det kan ikke udrette noget over for syndens, skyldens og dommens dystre virkelighed. Ej heller kan menneske-

lig religion eller menneskelig retfærdighed - så lidt som politiske eller sociale programmer - frelse mennesker. Selv-frelse af enhver slags er umulig. Overladt til sig selv er mennesket evigt fortabt.

Derfor undsiger vi falske evangelier, som fornægter menneskets synd, Guds dom, Jesu Kristi guddommelighed og inkarnation og korsets og opstandelsens nødvendighed. Vi afviser også "evangelier", som bagatelliserer synden og forveksler Guds nåde med menneskets egne anstrengelser. Vi bekender, at vi selv undertiden har banaliseret evangeliet. Men det er vor faste beslutning, at vi i vor evangelisering vil huske Guds radikale diagnose og hans lige så radikale lægemiddel.

2. Gode nyheder for vor tid

Vi glæder os over, at den levende Gud ikke overlod os til vor fortabthed og fortvivlelse. I sin kærlighed søgte han os i Jesus Kristus for at redde og genskabe os. De gode nyheder fokuserer således på Jesu historiske person, som kom og forkyndte Guds rige og levede et liv i ydmyg tjeneste, som døde for os og blev gjort til synd og en forbandelse i vort sted, og som Gud vedkendte sig ved at oprejse ham fra de døde. Dem, der omvender sig og tror på Kristus, lader Gud få del i den nye skabelse. Han giver os nyt liv, hvilket betyder tilgivelse af vore synder og hans Ånds iboende, forvandlende kraft. Han byder os indenfor i sit nye samfund af folk af alle racer, nationer og kulturer. Og han lover os, at en dag vil vi komme ind i hans nye verden, hvor der ingen ondskab skal være, hvor naturen skal være forløst, og hvor Gud vil herske for evigt.

Disse gode nyheder skal frimodigt forkyndes, overalt hvor det er muligt - i kirken og uden for kirken, i radio og fjernsyn, i fri luft; for det er en Guds kraft til frelse, og vi er forpligtet til at gøre det kendt. I vor prædiken må vi redeligt forkynde sandheden, som Gud har åbenbaret i Bibelen, og stræbe efter at relatere den til vor egen kontekst.

Vi er også overbevist om, at apologetik, nemlig når man "forsvarer og begrunder evangeliet" (Fil. 1,7), er uløseligt forbundet med den bibelske forståelse af mission og er af væsentlig betydning for et virkningsfuldt vidnesbyrd i vor moderne verden. Paulus "ræsonnerede" med mennesker ud fra skrifterne med det formål at "overbevise" dem om evangeliets sandhed. Det må vi også gøre. Ja, alle kristne burde være rede til at forsvare det håb, som er i dem (1. Pet. 3,15). Igen er vi blevet konfronteret med

Lukas' fremhævelse af, at evangeliet er godt nyt for de fattige (Luk. 4,18; 6,20; 7,22), og vi har spurgt os selv, hvad det betyder for flertallet af verdens befolkning, som lever i fattigdom, lidelse eller undertrykkelse. Vi er blevet mindet om, at loven og profeterne såvel som Jesu lære og virke betoner Guds omsorg for de materielt fattige og vor pligt til at forsvare dem og vise omsorg for dem. Skriften taler også om de åndeligt fattige, som kun venter barmhjertighed af ham. Evangeliet kommer som godt nyt for begge grupper. De åndeligt fattige, som uanset deres økonomiske omstændigheder ydmyger sig for Gud, modtager ved troen frelsens frie gave.

Anden vej til Guds rige gives ikke for nogen. De materielt fattige og magtesløse finder i tilgift ny værdighed som Guds børn og kærlighed fra brødre og søstre, som sammen med dem vil kæmpe for deres befrielse fra alt, hvad der nedværdiger og undertrykker dem.

Vi angrer, dersom vi har forsømt at forkynde noget af Guds sandhed i Skriften, og vi er fast besluttede på, at vi både vil forkynde og forsvare den. Vi angrer også, at vi undertiden har vist ligegyldighed over for de fattiges situation og forkærlighed for de rige, og det er vor faste beslutning at følge Jesus i forkyndelsen af de gode nyheder for alle mennesker både i ord og handling.

3. Jesus Kristus som den enestående

Vi er kaldet til at forkynde Kristus i en verden, som bliver mere og mere pluralistisk. Gamle religioner dukker atter frem, og nye kommer til. I det første århundrede var der også mange "guder" og mange "herrer" (1. Kor. 8,5). Alligevel fremhævede apostlene frimodigt Kristi enestående, absolut nødvendige og centrale plads. Vi må gøre det samme.

Eftersom mennesket er skabt i Guds billede og i skaberværket ser spor af dets skaber, indeholder religionerne undertiden elementer af sandhed og skønhed. De er imidlertid ikke alternative evangelier. Fordi mennesket er syndigt og "hele verden er i den Ondes vold" (1. Joh. 5,19), har selv religiøse mennesker behov for Kristi forløsning. Derfor har vi ingen bemyndigelse til at sige, at frelse kan findes uden for Kristus eller uden en utvetydig modtagelse af hans værk ved troen.

Det er undertiden blevet hævdet, at jøderne i kraft af Guds pagt med Abraham ikke behøver at anerkende Jesus som deres Messias. Det er vor overbevisning, at de behøver ham lige så

meget som alle andre, og at det ikke blot ville være en form for antisemitisme, men også troløshed over for Kristus at afvige fra det nytestamentlige mønster at bringe evangeliet til "jøde først ...". Vi tager derfor afstand fra den påstand, at jøderne har deres egen pagt, som gør tro på Jesus unødvendig.

Det, som forener os, er vor fælles overbevisning om Jesus Kristus. Vi bekender ham som Guds evige Søn, som blev sandt menneske, samtidig med at han forblev sand Gud, som var vor stedfortræder på korset, hvor han bar vore synder og døde vor død og ombyttede vor uretfærdighed med sin retfærdighed, som opstod sejrrig i et forvandlet legeme, og som vil komme igen i herlighed for at dømme verden. Han alene er den inkarnerede Søn, Frelseren, Herren og Dommeren, og han alene er sammen med Faderen og Ånden værdig til alle menneskers tilbedelse, tro og lydighed. Der er kun ét evangelium, fordi der kun er én Kristus, som på grund af sin død og opstandelse selv er den eneste vej til frelse. Vi afviser derfor både den relativisme, som betragter alle religioner og åndelige øvelser som lige værdige og gyldige veje til Gud, ligesom vi afviser den synkretisme, som prøver at blande tro på Kristus med andre religioner.

Da Gud har ophøjet Jesus, for at alle skulle bøje sig for ham, er dette også vort ønske. Drevet af Kristi kærlighed må vi adlyde Kristi befaling og elske hans fortabte får, men vi er især drevet af "skinsyge" for hans hellige navn, og vi længes efter at se ham modtage den ære og herlighed, som tilkommer ham.

Den holdning, som vi har indtaget over for tilhængere af andre religioner, har undertiden været præget af uvidenhed, arrogance, manglende respekt, ja, ligefrem fjendtlighed. Dette angrer vi. Vi er imidlertid fast besluttede på - i alle aspekter af vort evangeliserende arbejde, heri indbefattet dialog med andre religioner - at frembære et positivt og kompromisløst vidnesbyrd om vor Herre som den enestående, både i sit liv og i sin død og opstandelse.

4. Evangeliet og socialt ansvar.

Det autentiske evangelium må blive synligt i mænds og kvinders forvandlede liv. Samtidig med, at vi forkynder Guds kærlighed, må vi selv være engageret i en kærlighedens tjeneste, og samtidig med, at vi prædiker Guds rige, må vi være forpligtede på dets krav om retfærdighed og fred.

Eftersom vort hovedanliggende er evangeliet, kommer evange-

lisering i første række, for at alle mennesker kan få mulighed for at modtage Jesus Kristus som Herre og Frelser. Men Jesus nøjedes ikke med at forkynde Guds rige, han demonstrerede også dets komme med barmhjertigheds- og undergerninger. Vi er i dag også kaldede til at forkynde Guds rige i ord og gerninger. Ydmygt skal vi prædike og undervise, tage os af de syge, give de sultne at spise, have omsorg for de fangne, hjælpe de underprivilegerede og handicappede, udfri de undertrykte. Mens vi erkender, at de åndelige gaver, at kald og sammenhænge er forskellige, er vi samtidig overbeviste om, at gode nyheder og gode gerninger er uadskillelige.

Forkyndelsen af Guds rige kræver nødvendigvis profetisk fordømmelse af alt, som er uforeneligt med det. Blandt de onder, vi sørger over, er destruktiv vold, herunder institutionaliseret vold, politisk korruption, enhver form for udbytning af mennesker og af jorden, underminering af familien, fri abort, narkotikahandel, tilsidesættelse af menneskerettigheder. I vor bekymring for de fattige er vi også foruroligede over gældsbyrden i to tredjedele af verden. Vi mener også, det er en skændsel, at millioner af mennesker, som bærer Guds billede, som vi selv gør, lever under umenneskelige forhold.

Vor stående forpligtelse til social handling skyldes ikke en forveksling af Guds rige med et kristianiseret samfund. Den er snarere en erkendelse af, at evangeliet har uomgængelige sociale implikationer. Sand mission kan ikke skilles fra inkarnationen. Man må med ydmyghed gå ind i andre menneskers tilværelse, identificere sig med deres sociale virkelighed, deres sorg og lidelse og deres kamp for retfærdighed mod undertrykkende magter. Dette kan ikke gøres uden personlige ofre.

Vi angrer, at vi har været snæversynede i vort virke og i vor vision, og at dette ofte har afholdt os fra at forkynde Jesus Kristus som Herre over alt liv, personligt og offentligt, lokalt og globalt. Vi er fast besluttede på at adlyde hans befaling om først at søge Guds rige og hans retfærdighed (Matt. 6,33).

B. Hele kirken

Hele evangeliet skal forkyndes af hele kirken. Hele Guds folk er kaldet til at tage del i den opgave. Men uden Guds hellige Ånd vil alle vore anstrengelser være forgæves.

5. Gud som evangelist

Skrifterne viser os, at det først og fremmest er Gud, som er evangelisten. For Guds Ånd er sandhedens, kærlighedens, helligheds og kraftens Ånd, og evangelisering er umulig uden ham. Det er ham, der salver budbringeren, bekræfter ordet, bereder tilhøreren, overbeviser synderen, oplyser de blinde, giver de døde liv, sætter os i stand til at omvende os og tro, forener os i Kristi legeme, forvisser os om, at vi er Guds børn, leder os, så vi kommer til at ligne Kristus i vor væremåde og tjeneste og sender os derefter ud for at være Kristi vidner. I alt dette er Helligåndens hovedopgave at herliggøre Jesus Kristus ved at vise ham for os og lade ham vinde skikkelse i os.

Al evangelisering indebærer åndelig kamp mod ondskabens magter og myndigheder. Og her kan kun åndelige våben udrette noget, især Ordet og Ånden sammen med bøn. Vi opfordrer derfor alle kristne til at være udholdende i deres bøn både for kirkens fornyelse og for verdens evangelisering.

Enhver sand omvendelse indebærer en konfrontation af magter, hvori Jesu Kristi enestående autoritet demonstreres. Der findes ikke noget større mirakel end dette, hvorved den troende udfries fra trældom under Satan og synd, frygt og tomhed, mørke og død.

Selvom Jesu undergerninger var noget særligt, fordi de var tegn på hans messianitet og en foregribelse af hans fuldkomne rige, hvor hele naturen vil være ham underlagt, så tilkommer det ikke os at sætte grænser for den levende skaber i dag. Vi forkaster både den skepticisme, som benægter mirakler, og den formastelighed, som forlanger dem, både den frygtsomhed, som viger tilbage for Åndens fylde, og den triumfalisme, som viger tilbage for svagheden, hvori Kristi magt fuldkommes.

Vi angrer alle selvsikre forsøg på enten at evangelisere i egen kraft eller at give Helligånden diktater. Vi er fast besluttet på i fremtiden ikke at "bedrøve" eller "udslukke" Ånden, men derimod at søge at udbrede de gode nyheder "i kraft og i Helligånd og fuld vished" (1. Tess. 1,5).

6. De menneskelige vidner

Som evangelist giver Gud sit folk det privilegium at være hans "medarbejdere" (2. Kor. 6,1). For selvom vi ikke kan vidne uden ham, vælger han normalt at vidne gennem os. Det er kun nogle, han kalder til at være evangelister, missionærer eller præster, men han kalder hele sin menighed og hvert medlem af den til at være hans vidner. Præsternes og lærernes særlige opgave er at lede Guds folk (laos) til modenhed (Kol. 1,28) og at udruste dem til tjeneste (Ef. 4,11-12). Præsterne må ikke tage monopol på tjenesterne, men skal i stedet sørge for, at de forøges, ved at opmuntre andre til at bruge deres gaver og ved at oplære disciple til at gøre andre til disciple. Præsternes dominans over lægfolket har været et stort onde i kirkens historie. Den berøver både lægfolket og præsterne deres gudvillede roller, overbebyrder præsterne, svækker kirken og hindrer evangeliets udbredelse. Dertil kommer, at det er helt ubibelsk. Derfor vil vi, som i århundreder har hævdet "det almindelige præstedømme", nu også insistere på alle de troendes tjeneste.

Det er med taknemlighed, vi anerkender, at børn og unge beriger menighedens gudstjeneste og mission med deres begejstring og tro. Vi må lære dem at evangelisere og oplære andre, så at de kan nå deres egen generation for Kristus.

Gud skabte manden såvel som kvinden til i samme grad at være bærere af hans billede (1. Mos. 1,26-27), han accepterer dem på lige fod i Kristus (Gal. 3,28) og udgød sin Ånd over alt kød, sønner såvel som døtre (Ap.G. 2,17-18). Da Helligånden ydermere tildeler kvinder såvel som mænd sine gaver, må der gives kvinder muligheder for at gøre brug af deres gaver. Vi glæder os over den fremtrædende indsats, de har ydet i missionens historie, og er overbevist om, at Gud kalder kvinder til lignende roller i dag. Selvom vi ikke er fuldt ud enige om, hvilke opgaver de kan påtage sig, er vi enige om, at Gud ønsker, at mænd og kvinder i fællesskab skal tage del i verdensevangelisation. Der må derfor tilvejebringes passende uddannelse for begge grupper.

Lægfolkets vidnesbyrd, både mænds og kvinders, sker ikke blot gennem den lokale menighed (se afsnit 8), men gennem venskaber, i hjemmet og på arbejdspladsen. Selv de, der er hjemløse eller arbejdsløse, har del i kaldet til at være vidner.

Vort første ansvar er at vidne for dem, der allerede er vore venner, slægtninge, naboer og kolleger. Evangelisering ud fra

hjemmet er også naturlig, både for ægtepar og for ugifte. Ikke blot bør et kristent hjem være en anbefaling af Guds normer for ægteskab, sex og familieliv og frembyde en oase med kærlighed og fred for mennesker, som har det ondt; men naboer, som aldrig ville sætte deres ben i en kirke, føler sig almindeligvis godt tilpas i et hjem, selv når der bliver talt om evangeliet.

Et andet sted, hvor lægfolkets vidnesbyrd kan aflægges, er arbejdspladsen. Her tilbringer de fleste kristne en tredjedel af døgnet, og arbejdet er et guddommeligt kald. De kristne kan være et vidnesbyrd om Kristus med deres ord, med deres flid, ærlighed og hensynsfuldhed, med deres nidkærhed for retfærdighed på arbejdspladsen, og især hvis andre af deres arbejdes kvalitet kan se, at det er gjort til Guds ære.

Vi angrer, at vi også har været med til at hindre lægfolket, især kvinder og unge mennesker, i at tjene. Det er vort forsæt for fremtiden at opmuntre alle Kristi efterfølgere til at indtage deres plads, retmæssigt og naturligt, som hans vidner. For sand evangelisering kommer fra et hjerte, som flyder over af kærlighed til Kristus. Evangelisering tilkommer derfor hele hans folk uden undtagelse.

7. Vidnernes integritet

Intet er en bedre anbefaling af evangeliet end et forvandlet liv, og intet bringer det i den grad i vanry som uoverensstemmelse mellem ord og handling. Vi er blevet pålagt at leve på en måde, som er Kristi evangelium værdigt, ja, endog at være en pryd for det ved forøge dets skønhed ved hellig livsførelse.

For den verden, som betragter os, søger med rette efter beviser, der kan godtgøre de påstande, som Kristi disciple fremsætter om ham. Vor integritet er et sådant kraftigt bevis.

Vor forkyndelse af, at Kristus døde for at føre os til Gud, appellerer til mennesker, som åndeligt set er tørstige; men de vil ikke tro os, hvis vore liv ikke vidner om, at vi selv kender den levende Gud, eller hvis vor offentlige gudsdyrkelse mangler virkelighedsforbindelse og relevans.

Vort budskab om, at Kristus bringer forsoning til mennesker, som er fjender, bliver først troværdigt, når man ser, at vi elsker og tilgiver hinanden, at vi tjener andre i ydmyghed, og at vi er villige til at ofre noget for at række vor hjælp til de nødlidende uden for vor egen kreds.

Vor udfordring til andre om at fornægte sig selv, til at tage

deres kors op og følge Kristus vil lyde hul, med mindre det er åbenlyst, at vi selv ikke ligger under for selvisk ærgerrighed, uhæderlighed og begærlighed, og at vi lever et liv i enkelhed, tilfredshed og gavmildhed.

Vi sørger over, at kristne her ofte er kommet til kort, hvilket vi ser både hos enkeltpersoner og menigheder: materiel grådighed, professionel stolthed og rivalisering, konkurrence i kristent arbejde, skinsyge over for yngre ledere, en nedladende holdning hos missionærer, mangel på gensidig ansvarlighed, tabet af kristne normer for seksuallivet og diskrimination på grund af race, social status og køn. Det er verdslighed at lade den fremherskende kultur undergrave kirken, i stedet for at kirken udfordrer og forvandler kulturen. Vi skammer os dybt over de gange, hvor vi både som enkeltpersoner og i vore menigheder har bekendt Kristus i ord, men fornægtet ham i gerning. Denne mangel på sammenhæng berøver vort vidnesbyrd dets troværdighed. Vi erkender, at vi stadigvæk har kampe og nederlag. Men vi er også fast besluttet på ved Guds nåde at stræbe efter integritet hos os selv og i kirken.

8. Den lokale menighed

Enhver kristen menighed er et lokalt udtryk for Kristi legeme og har samme ansvar. Den er både "et helligt præsteskab", der bringer Gud åndelige tilbedelsesofre, og "et helligt folk", der skal forkynde hans guddomskraft (1. Pet. 2,5.9). Menigheden er således både et tilbedende og et vidnende fællesskab, samlet og spredt, kaldet og sendt. Tilbedelse og vidnesbyrd er uadskillige.

Vi tror, at den lokale menigheds primære ansvar er at udbrede evangeliet. Skriften antyder denne rækkefølge: "vort evangelium kom ... til jer" og dernæst: "fra jer har Herrens ord lydt vidt ud" (1. Tess. 1,5.8). På denne måde skaber evangeliet den menighed, som udbreder evangeliet, som skaber flere menigheder i en fortsat kædereaktion. Dette læres ikke blot af Skriften, det bekræftes også af strategien. Hver enkel lokal menighed må, så langt den har ressourcer til det, evangelisere det område, som den ligger i.

Vi anbefaler hver menighed regelmæssigt at studere ikke blot dens egen medlemsskare og aktiviteter, men dens lokalsamfund for at udvikle passende missionsstrategier. Medlemmerne kunne fx beslutte at organisere husbesøg i hele deres område, at evangelisere de steder, hvor mennesker samles, at arrangere en række

evangeliserende møder, foredrag eller koncerter, at arbejde sammen med de fattige for at sanere en lokal slum eller at starte en ny menighed i en naboby eller et tilstødende område. Samtidig må de ikke glemme kirkens globale opgave. En menighed, som sender missionærer ud, må ikke forsømme sit eget lokalområde, og en menighed, som evangeliserer hjemme, må ikke ignorere resten af verden.

I alt dette bør hver menighed og hvert kirkesamfund, hvor det er muligt, arbejde sammen med andre, idet de søger at vende den konkurrenceånd, som måtte findes, til en samarbejdsånd. Menighederne bør også arbejde sammen med andre kristne organisationer, især hvor det drejer sig om evangelisering, oplæring og samfundstjeneste; for sådanne organisationer er en del af Kristi legeme og er i besiddelse af værdifuld viden, som menigheden kan drage stor nytte af.

Guds hensigt med menigheden er, at den skal være et tegn på hans rige, en antydning af, hvordan et menneskeligt samfund ser ud, når det er underlagt hans retfærdigheds og freds herredømme. Hvad der gælder for enkeltpersoner, gælder også for menigheder, at evangeliet må gives krop, hvis det skal kommunikeres effektivt. Det er gennem vor kærlighed til hinanden, at den usynlige Gud åbenbarer sig i dag (1. Joh. 4,12), især hvor vort fællesskab kommer til udtryk i små grupper, og når det overskrider de skranker, race, social position, køn og alder sætter, og som andre steder deler mennesker.

Vi beklager dybt, at mange af vore menigheder er indadvendte, mere optaget af selvopretholdelse end af mission, mere interesseret i menighedsaktiviter end i vidnetjeneste. Vi er fast besluttede på at gøre vore menigheder udadrettede, så de hele tiden kan bestræbe sig på at nå længere ud, idet Herren dagligt føjer nogle til, som lader sig frelse (Ap.G. 2,47).

9. Samarbejde om evangelisation

Evangelisation og enhed er tæt forbundet i Det nye Testamente. Jesus bad om, at hans folks enhed måtte afspejle hans egen enhed med Faderen, for at verden måtte tro på ham (Joh. 17,20.21), og Paulus formanede filipperne til "med én sjæl at stride sammen for troen på evangeliet" (Fil. 1,27). Som kontrast til denne bibelske vision må vi skamme os over den mistænksomhed og rivalisering, den dogmatisering af uvæsentlige spørgsmål, de magtkampe og det imperiebyggeri, som ødelægger vort evan-

geliserende vidnesbyrd. Det er vor overbevisning, at samarbejde om evangelisation er absolut nødvendigt, for det første fordi det er Guds vilje, men også fordi evangeliet om forsoningen bliver bragt i vanry ved vor manglende enhed, og fordi vi sammen må engagere os i verdens evangelisering, hvis dette hverv overhovedet skal kunne fuldføres.

"Samarbejde" betyder at finde enhed i forskellighed. Det indebærer, at mennesker med forskellige temperamenter, gaver og kald, fra forskellige kulturer, nationale kirker og missionsselskaber, af alle aldersgrupper og begge køn arbejder sammen.

Vi er fast beluttede på én gang for alle at lægge den forenklede sondring bag os - som i virkeligheden er et levn fra kolonitiden - at den vestlige verden er senderlande, og den tredje verden er modtagerlande. Det virkeligt nye, som vor tid står overfor, er missionens internationalisering. Ikke blot findes det store flertal af evangeliske kristne i dag uden for den vestlige verden, men antallet af missionærer fra den tredje verden vil snart overstige antallet fra den vestlige verden. Vi tror, at missionsteams, som i sammensætning er forskellige, men i hjerte og sind er ét, vil udgøre et virkningsfuldt vidnesbyrd om Guds nåde.

Når vi taler om "hele kirken", er det ikke en formastelig påstand om, at den universelle kirke og den evangelikale kristenhed skulle være synonymer. For vi erkender, at der er mange kirker, som ikke er en del af den evangelikale bevægelse. Evangelikales holdninger til den romersk-katolske og til den ortodokse kirke varierer meget. Nogle evangelikale beder, omgås, studerer Skriften og arbejder sammen med disse kirker. Andre er skarpe modstandere af enhver form for dialog eller samarbejde med dem. Alle evangelikale er klar over, at der består alvorlige teologiske forskelle mellem os. I den udstrækning den bibelske sandhed ikke kompromitteres, kan der muligvis arbejdes sammen på områder som bibeloversættelse, studium af tidens teologiske og etiske spørgsmål, socialt arbejde og politisk handling. Vi ønsker imidlertid at gøre det klart, at fælles evangelisering forudsætter fælles forpligtethed på evangeliet.

Nogle af os er medlemmer af kirker, som tilhører Kirkernes Verdensråd, og mener, at en positiv om end kritisk deltagelse i dets arbejde er vor kristne pligt. Der er andre iblandt os, som ingen tilknytning har til verdensrådet. Alle henstiller vi kraftigt til Kirkernes Verdensråd om at vedkende sig en konsekvent bibelsk forståelse af evangelisation.

Vi bekender vor egen del af ansvaret for den manglende enhed i Kristi legeme, hvilket er en alvorlig anstødssten for, at verden kan blive nået med evangeliet. Vi er fast besluttede på fortsat at søge den enhed i sandheden, som Kristus bad om. Vi er overbeviste om, at den rette vej frem mod tættere samarbejde er åbenhjertig og tålmodig dialog på grundlag af Bibelen med alle, som deler vort anliggende. Dette forpligter vi os til med glæde.

C. Hele verden

Hele evangeliet er blevet betroet til hele kirken, for at det kan blive gjort kendt for hele verden. Det er derfor nødvendigt, at vi forstår den verden, som vi er blevet sendt til.

10. Den moderne verden

Evangelisering sker i en bestemt kontekst, ikke i et tomrum. Balancen mellem evangeliet og konteksten må omhyggeligt opretholdes. Vi må forstå konteksten for at kunne kommunikere med den; men konteksten må ikke få lov til at forvrænge evangeliet.

I denne forbindelse er vi bekymrede over indflydelsen fra "moderniteten", som er en ny verdenskultur frembragt af industrialiseringen med dens teknologi og urbaniseringen med dens økonomiske orden. Disse faktorer skaber tilsammen et miljø, som i betydelig grad former vor måde at betragte verden på. Hertil kommer, at sækulariseringen har berøvet mange troen ved at gøre Gud og det overnaturlige meningsløs; urbaniseringen har umenneskeliggjort livet for mange, og ved at erstatte ord med billede har massemedierne bidraget til at devaluere sandhed og autoritet. Tilsammen fordrejer disse konsekvenser af moderniteten det budskab, som mange prædiker, og underminerer motiveringen for mission.

I år 1900 levede kun 9% af verdens befolkning i byer; i år 2000 mener man, at mere end 50% vil gøre det. Denne verdensomfattende rejse til byerne er blevet kaldt "den største folkevandring i menneskehedens historie"; den udgør en kolossal udfordring til kristen mission. På den ene side er storbyernes befolkning i udpræget grad kosmopolitisk, hvilket vil sige, at de fremmede folkeslag kommer til vor dørtærskel i byerne. Kan vi udvikle globale menigheder, hvori evangeliet ophæver etniske barrierer? På den anden side er mange af storbyens mennesker fatti-

ge, som er søgt til byen, og de er modtagelige for evangeliet. Kan Guds folk overtales til at flytte ind i sådanne fattige byområder for at tjene menneskene dér og tage del i omdannelsen af byen?

Moderne opfindelser medfører velsignelser såvel som farer. I kraft af, at man har etableret kommunikations- og handelsforbindelser rundt om på kloden, har man fået nogle hidtil usete muligheder for evangeliet, idet man kan overskride gamle grænser og trænge ind i lukkede samfund, både traditionelle og totalitære. De kristne medier har stor betydning, både når det gælder at så evangeliets sæd og at berede jorden. De større radiostationer, som bruges af missionen, har for år 2000 sat det mål at sende evangelisk forkyndelse på alle hovedsprog.

Vi bekender, at vi ikke har gjort det fornødne arbejde for at forstå vor egen tid. Vi har brugt dens metoder og teknik ukritisk og derved lukket op for verdslighed. Men vi er fast beluttede på i fremtiden at tage disse udfordringer og muligheder alvorligt, at modstå det verdslige pres fra moderniteten, at lade Kristi herredømme gælde hele den moderne kultur og således at engagere os i mission i den moderne verden, men uden at blive verdslige i vor moderne mission.

11. Udfordringen fra år 2000 og efter

Verdens befolkning nærmer sig i dag seks milliarder. På papiret bekender en tredjedel af dem Kristus. Af de resterende fire milliarder har halvdelen hørt om ham, mens den anden halvdel ikke har. I lyset af disse tal må vi vurdere vor evangeliseringsopgave ved at betragte følgende fire kategorier af mennesker.

Den første kategori er missionens potentielle arbejdsstyrke, de "aktive kristne". I dette århundrede er denne kategori af kristne vokset fra omkring 40 millioner i år 1900 til omkring 500 millioner i dag, og i øjeblikket vokser den over dobbelt så hurtigt som nogen anden større religiøs gruppe.

Den anden kategori er de "passive kristne". De er blevet døbt, de går i kirke i ny og næ, og de vedkender sig kristennavnet, men tanken om en personlig overgivelse til Kristus er fremmed for dem. De findes i alle kirker ud over jorden. De har et presserende behov for at blive re-evangeliseret.

Den tredje kategori er de "uevangeliserede". Dette er mennesker, som har et minimalt kendskab til evangeliet, men som ikke har haft nogen egentlig mulighed for at forholde sig til det. De er sandsynligvis inden for rækkevidde af nogle kristne, hvis disse

blot vil gå hen i næste gade, vej, landsby eller by for at finde dem.

Den fjerde kategori er de "unåede". Det er de to milliarder, som aldrig har hørt om Jesus som frelser, og som ikke er inden for rækkevidde af kristne i deres eget folk. Der er omkring 2000 nationaliteter eller folk, som endnu ikke har en levedygtig, national kirke. For nemheds skyld kan man inddele dem i mindre "folkegrupper", som selv opfatter sig som indbyrdes beslægtede (fx fælles kultur, sprog, hjemstavn eller beskæftigelse). De sendebud, der bedst kan nå dem, er de troende, som i forvejen tilhører deres kultur og kender deres sprog. Ellers må nogle fra en anden kultur gå bud med evangeliet og være villige til betale, hvad det koster at identificere sig med de mennesker, som de længes efter at nå for Kristus.

Der er nu omkring 12000 sådanne unåede folkegrupper inden for de 2000 større folk, så opgaven er ikke umulig. Alligevel er i øjeblikket kun 7% af alle missionærer engageret i denne form for mission, mens de resterende 93% arbejder i den allerede evangeliserede halvdel af verden. Hvis der skal rettes op på denne skævhed, er en strategisk omgruppering af de menneskelige ressourcer nødvendig.

Det er en sørgelig kendsgerning, at hver af de ovenfor nævnte kategorier i nogen grad er utilgængelige. Mange lande udsteder ikke visum til mennesker, som kalder sig selv missionærer, og som ikke har anden kvalifikation eller andet bidrag at tilbyde landet. Sådanne områder er imidlertid ikke absolut utilgængelige. For vore bønner kan passere ethvert tæppe, enhver dør og barriere. Og kristen radio og TV, lyd- og videokassetter, film og litteratur kan også nå dem, der ellers ikke kan nås. Det samme gælder de såkaldte "teltmagere", der som Paulus tjener til eget underhold. De rejser i kraft af deres profession (fx forretningsmænd, universitetslærere, tekniske eksperter og sproglærere) og bruger enhver anledning til at tale om Jesus Kristus. De rejser ikke ind i et land under falsk foregivende, for deres arbejde fører dem faktisk dertil, men vidnesbyrdet er en væsentlig del af deres kristne livsstil, uanset hvor de måtte opholde sig.

Vi er dybt skamfulde over, at der er gået næsten to årtusinder siden Jesu død og opstandelse, og stadig har to tredjedele af verdens befolkning ikke taget imod ham. På den anden side forundres vi over det stigende antal beviser på Guds kraft selv de mest usandsynlige steder på kloden.

Nu er år 2000 for mange blevet en udfordrende milepæl. Kan vi forpligte os til at evangelisere verden i løbet af det sidste årti i dette årtusinde? Der er intet magisk ved selve året, men skulle vi alligevel ikke gøre vort bedste for at nå dette mål? Kristus befaler os at bringe evangeliet til alle folk. Opgaven er presserende. Vi er fast besluttede på at adlyde ham med glæde og håb.

12. Vanskelige situationer

Jesus sagde med rene ord til sine efterfølgere, at de måtte vente modstand. "Har de forfulgt mig, vil de også forfølge jer" (Joh. 15,20). Han sagde endog, at de skulle glæde sig over forfølgelse (Matt. 5,12), og mindede dem om, at betingelsen for at bære frugt var døden (Joh. 12,24).

Disse forudsigelser af, at de kristnes lidelser både er uundgåelige og har gavnlige virkninger, er altid gået i opfyldelse - også i vor tid. Der har været mange tusinde martyrer. Situationen er stort set den samme i dag. Vi håber inderligt, at glasnost og perestrojka vil føre til fuldstændig religionsfrihed i Sovjetunionen og andre lande i østblokken, og at islamiske og hinduistiske lande vil blive mere åbne over for evangeliet. Vi beklager den brutale undertrykkelse af Kinas demokratiske bevægelse for nylig, og vi beder om, at den ikke vil påføre de kristne yderligere lidelser. I det store og hele ser det imidlertid ud til, at de gamle religioner bliver mindre tolerante, udlændinge mindre velkomne, og verden mindre venligsindet over for evangeliet.

I denne situation ønsker vi at fremsætte tre udsagn over for de regeringer, som på ny overvejer deres holdning til de kristne.

For det første er kristne loyale borgere, som søger deres lands vel. De beder for dets ledere og betaler deres skat. Selvfølgelig kan de, der bekender Jesus som Herre, ikke også kalde andre myndigheder for Herre, og hvis de får befaling om at gøre dette eller at gøre andet, som Gud forbyder, må de undlade at adlyde. Men de er pligtopfyldende borgere. De bidrager også til deres lands vel ved deres stabile ægteskaber og hjem, deres ærlighed i forretningssager, deres samvittighedsfulde arbejde og deres frivillige indsats til gavn for de handicappede og nødlidende. Retfærdige regeringer har intet at frygte af de kristne.

For det andet tager kristne afstand fra uværdige evangeliseringsmetoder. Selvom det hører med til vor tro, at vi deler evangeliet med andre, er vor fremgangsmåde den, at vi fremlægger det åbent og ærligt, hvilket giver tilhørerne absolut frihed til selv

at tage stilling til det. Vi ønsker at respektere dem, der har en anden tro, og vi tager afstand fra enhver fremgangsmåde, der søger at tvinge dem til omvendelse.

For det tredje ønsker kristne oprigtigt religionsfrihed for alle mennesker, ikke blot frihed for kristendommen. I overvejende kristne lande går de kristne i spidsen for dem, som kræver frihed for religiøse mindretal. I overvejende ikke-kristne lande beder de kristne derfor ikke om mere for sig selv, end de forlanger for andre under lignende omstændigheder. Friheden til at "bekende, udøve og udbrede" sin religion som defineret i menneskerettighedserklæringen burde være en ret, som man gensidigt tilstod hinanden.

Vi beklager dybt ethvert uværdigt vidnesbyrd, som Jesu efterfølgere måtte være skyldige i. Det er vort faste forsæt ikke at vække unødig forargelse i nogen henseende, for at Jesu navn ikke skal blive vanæret. Korsets forargelse kan vi imidlertid ikke undgå. For den korsfæstede Kristi skyld beder vi om, at vi ved hans nåde må være rede til at lide, ja til at dø. Martyriet er en form for vidnesbyrd, som Kristus har lovet særligt at vedkende sig.

Konklusion: Forkynd Kristus indtil han kommer

"Forkynd Kristus indtil han kommer." Dette har været temaet for Lausanne II. Naturligvis tror vi, at Kristus er kommet; han kom, da Augustus var kejser i Rom. Men fra hans løfter ved vi, at han en dag vil komme igen i ubegribelig herlighed for at fuldkomme sit rige. Vi er blevet påbudt at bede og at være rede. Men tidsrummet mellem hans første og andet komme skal udfyldes med kristen mission. Vi har fået besked på at gå til jordens ende med evangeliet, og vi er blevet lovet, at tidsalderens ende først vil komme, når vi har gjort det. Disse to vil falde sammen - jordens ende og tidens ende. Indtil det sker, har han lovet at være med os.

Kristen mission er således en presserende opgave. Vi ved ikke, hvor lang tid vi har. Men der er afgjort ingen tid at spilde. Og for at kunne opfylde vort ansvar får vi først og fremmest brug for enhed (vi må evangelisere sammen) og offervillighed (vi må beregne og acceptere omkostningerne).

Vor pagt i Lausanne var "at bede, planlægge og arbejde sammen for evangeliets udbredelse over hele verden". Vort manifest

i Manila siger, at hele kirken er kaldet til at bringe hele evangeliet til hele verden, at forkynde Kristus indtil han kommer - opgaven er vigtig og har hast, den kræver enhed og offervillighed.

Den danske Lausanne-gruppe

Finn Allan Ellerbek, Mågevej 20, 2400 København NV
Chresten Eskildsen, Lisedalsvej 4, Skalborg, 9200 Aalborg SV
Peter Gøtz, Frederiksberg Alle 15, 7200 Grindsted
Kai Kjær-Hansen (formand), Ellebækvej 5, 8520 Lystrup
Flemming Kramp, Klaksvej 17, Sandved, 4700 Næstved
Poul Langagergaard, Prangervej 140,2, 7000 Fredericia
Krista R. Larsen, F. Vestergårdsgade 22,4tv. 8000 Århus C
Leif Rasmussen, Holmegårdsvej 43, 3400 Hillerød
Viggo Søgaard, Åmosevej 7, 7200 Grindsted

Lausanne-nyt

Den danske Lausanne-gruppes nyhedsbulletin, "Lausanne-nyt", og den internationale Lausanne-bevægelses tidsskrift, "World Evangelization", kan rekvireres ved henvendelse til:
Den danske Lausanne-gruppe, Bispehavevej 51 P, 8210 Århus V
tlf. 86 15 30 55, giro 5 76 41 22